De Wervelwind Jaargang 1 No 7

2008.05.12.007

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda Newspaper dropped over the Netherlands by the RAF. Year 1 number 7. Propaganda number H23.

DE Wervelwind

Mr. Dr. HORACE HUGO ALEXANDER
VAN GYBLAND OOSTERHOFF-KAMEE
Voortrekkers-Universiteit
PRETORIA

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

ADRIAAN VAN DER WERFF
3 OCTOBER 1574

(Zie artikel op bl. 21)

No. 7 OCTOBER/NOVEMBER 1942

EEN BOLWERK VAN DE VRIJHEID

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 7 • VERSPREID DOOR DE R.A.F. • OCTOBER/NOVEMBER 1942

MOED, BELEID, TROUW!

TERWIJL wij ter perse gaan is de lang verwachte offensieve fase door de Geallieerden geopend. Het Achste Leger heeft Rommel's troepen in twaalf dagen verslagen, en daarna in vijf dagen tijd Egypte uitgedreven. Amerikaansche troepen onder Generaal Eisenhower, ondersteund door de Britsche vloot en de R.A.F., zijn in Marokko en Algiers geland. Het doel is niet alleen de verplettering van Rommel, maar de verovering van geheel Noord-Afrika, waardoor de achterdeur naar bezet Europa geopend zal worden. De bezetting van Noord-Afrika beteekent het vervullen van een noodzakelijke voorwaarde voor de komende algeheele bevrijding van alle onderdrukten.

Wat in het verre Noord-Afrika gebeurt, is slechts een begin; en voor alle Nederlanders, die de bevrijding in begrijpelijk ongeduld verbeiden, blijft de leuze: „Moed, Beleid, Trouw", meer dan ooit de leuze, die al hun daden en gedachten moet beheerschen.

Deze drie woorden, die tezamen het devies van de Militaire Willemsorde vormen, zijn heden meer dan ooit het parool, dat elken Nederlander tot leiddraad moet zijn in den grooten strijd, die beslissend is voor ons bestaan als volk en dus voor het bestaan van elk onzer.

Moed, maar geen bravour; Beleid, maar geen voorzichtig nietsdoen; Trouw, maar niet alleen binnenskamers.

Deze drie goede Nederlandsche woorden vertegenwoordigen drie zeer eenvoudige begrippen, over welker beteekenis geen taalkundig debat behoeft te worden gevoerd. Heel iets anders is, of ieder onzer weet, hoe ze, onder moeilijke omstandigheden als nu bestaan, desnoods met inzet van lijf en goed, te vertolken in daden.

Moed? Wie behoefde nog werkelijk moed te toonen in het vooroorlogsche Nederland, behalve dan de bemanningen van een zeesleeper of een reddingboot in stormachtigen nacht? Voor de rest onzer was het dagelijksche leven zoo goed en veilig georganiseerd, dat moed er niet meer aan te pas kwam.

Beleid? Ja, wij toonden beleid in ons zakenleven, als familie-vader in het afsluiten van een levensverzekeringspolis, als overheid in het min of meer wijs besteden der belasting-gelden; maar beleid in den hoogeren nationalen zin van het woord, in den zin van diep met zichzelf te rade gaan over het wel en wee der natie, in den zin van beslissingen te moeten nemen met ver strekkende gevolgen in moeilijke en spannende omstandigheden? Dit soort beleid werd van zoo weinigen onzer gevraagd; en zoo weinigen onzer legden zich uit eigen beweging den plicht op, over dit soort nationale beleids-vragen werkelijk diep na te denken, dat de groote meerderheid des volks ervan vervreemd was geraakt.

En Trouw? Zeker, wij waren trouw in den huis-, tuin- en keukenzin van dit woord. Wij waren zelfs zoo weinig ontrouw, dat toen de nood aan den man kwam, ons wetboek van strafrecht niet eens een voldoend ver strekkende omschrijving van het begrip „landverraad" bleek te bevatten. Maar waren wij het Vaderland getrouw in den zin van het „Wilhelmus" — getrouw tot in den dood? Gelegenheid zulk een trouw te toonen werd maar weinigen van ons gegeven, vooral sinds de Indische Archipel onder een wijs Nederlandsch beleid tot rust was gekomen. Ook deze toepassing van het begrip trouw was in onbruik geraakt, totdat op 10 Mei 1940 de geheele drie-eenheid van „Moed, Beleid en Trouw" plotseling weer in haar oude primitieve beteekenis werd hersteld. En sindsdien, naarmate de tyrannie van den bezetter zwaarder begon te drukken, tot zij nu de grens van het schier dragelijke heeft bereikt, is er geen oprecht Nederlander, vooral in bezet gebied, die met het

H.M. de Koningin gaf ons ter publicatie nevenstaande kiekjes, door Haar genomen en van een onderschrift voorzien.

oude devies voor oogen, zich niet heeft afgevraagd:

Is mijn Moed sterk genoeg?
Is mijn Beleid wijs genoeg?
Is mijn Trouw offervaardig genoeg?

Van het antwoord op deze vragen hangt vandaag alles af. In de eerste plaats of men patriot of landverrader is, maar ook of men actief deelneemt aan het verzet dan wel opportunistisch de kat uit den boom kijkt.

Een kleine minderheid van ons volk heeft deze vragen bewust ontkennend beantwoord. Over hen kunnen wij kort zijn. Zij zijn de verraders. Velen hebben met hun „ja" geen oogenblik geaarzeld, hun antwoord spontaan gegeven en de consequenties ten volle aanvaard. Zij zijn de sterken van geest, degenen, die het verzet tegen de onderdrukkers als een onontwijkbaren plicht op zich hebben genomen.

Maar er zijn ook halfhartigen, opportunisten, de glippers, zooals zij genoemd werden in bezet Leyden, die de vragen uit den weg zijn gegaan, wel wetende dat hun antwoord geen „neen" mocht zijn en tegelijkertijd bevreesd voor het „ja". Zij zijn de zwakke broeders, op wie de vijandelijke propaganda vat hoopt te krijgen door bedreiging, omkooperij, vleierij of bedriegelijke redelijkheid. Groot kan hun aantal niet zijn op het totaal der bevolking. Anders was het verzet niet wat het is en zou Max Blokzijl niet zoo lamenteeren over de domme achterlijkheid en vasthoudendheid van het Nederlandsche volk. Maar hoe klein in aantal zij ook mogen zijn, zij drukken als een dood gewicht op den geest van verzet; en erger: al te dikwijls belemmeren zij het verzet. In sommige opzichten zijn zij zelfs gevaarlijker dan de openlijke verraders, vooral wanneer zij verantwoordelijke publieke ambten bekleeden of in het particuliere bedrijfsleven, inclusief landbouw, verantwoordelijkheid dragen voor het wel en wee van talrijke medeburgers.

Het is duidelijk, dat zich daarbij grensgevallen kunnen voordoen, gevallen waarin aarzeling gerechtvaardigd is. Als het dan maar

DRINGEND VERZOEK

VANUIT het tijdelijk bezette gebied heeft ons de wensch bereikt, *De Wervelwind* op nog ruimere schaal te laten verspreiden. Helaas is dit echter op het oogenblik onmogelijk: Uw vrienden van de R.A.F. doen reeds wat zij kunnen. Wij weten, dat in ons waterrijke land een aantal exemplaren bij het uitstrooien verloren gaat, terwijl de Mof er in de vroege morgenuren heel wat opveegt. Dit is echter helaas niet te voorkomen. Wij wilden U echter één ding vragen. Indien ruimere verspreiding gewenscht wordt, dan moet *Gij*, lezer of lezeres in Nederland, die ter hand nemen!

Geeft Gij wel gehoor aan het toch zoo duidelijk gedrukte parool op den omslag? Geeft Gij Uw exemplaar wel dadelijk na lezing door? Het uitstrooien, dat de piloten met levensgevaar doen, heeft niet tot bedoeling, dat Gij welk exemplaar dan ook als curiositeit zult bewaren. Neen, *De Wervelwind* moet, snel als zijn naam, van hand tot hand gaan. Dit maandblad werd niet geschreven voor enkelen, maar voor allen; en de verspreide oplage is groot genoeg, om allen te bereiken — mits niemand een nummer vasthoudt. Geeft daarom Uw exemplaar, zoodra Gij het hebt uitgelezen, aan een vertrouwden vriend of kennis. Noem nimmer tegenover derden den naam van dengene, van wien Gij het blad ontving en evenmin den naam van hem, aan wien Gij het doorgegeven hebt. Noem *De Wervelwind* nimmer in brieven. Schrijf niet over den inhoud. Houdt er in het openbaar ook geen gesprekken over. Deze en dergelijke voorzorgsmaatregelen gelden voor alle verboden lectuur, en dus ook voor *De Wervelwind*.

Steekt *De Wervelwind*, zoodra Gij het blad hebt opgeraapt, *met de bedrukte bladzijden naar buiten* in Uw zak of handtaschje; op deze manier onttrekt Gij het dikwijls felgekleurde omslag, dat op zichzelf het vinden van het blad vergemakkelijkt, aan de nieuwsgierige en kwaadaardige blikken van Mof en landverrader.

Een goed vaderlander houdt dit blad slechts met één bedoeling langer vast dan noodig is om het te lezen, namelijk om den inhoud te vermenigvuldigen!

Doet dit echter bij voorkeur met den inhoud van Uw eigen ondergrondsche bladen.

Een groot aantal exemplaren komt op het platteland terecht. De R.A.F. heeft hier haar redenen voor. Nederlanders in de provincie, houdt de gevonden en gelezen exemplaren *niet* vast, maar geeft ze door naar de groote steden! Dit is vaderlandsche plicht! Geeft Uw exemplaar in elk geval door aan *vertrouwde* notabelen in Uw gemeente: Uw burgemeester, predikant, pastoor, dokter, veearts, notaris enz.

De vliegende postbode dankt U bij voorbaat voor Uw noodzakelijke medewerking. Vergeet niet, dat hij, behalve *De Wervelwind* ook nog bommen van 4000 pond moet torsen! Die bommen zijn voor Duitschland bestemd; maar *De Wervelwind* VOOR HEEL NEDERLAND!

DE OVERROMPELING VAN HET AFRIKA-KORPS

GENERAAL RITTER VON THOMA, de commandant van het Afrika-Korps, is heden in Britsche gevangenschap. Vele hooge Duitsche officieren en bijna de geheele staf der vijf Italiaansche divisies, vielen eveneens in handen van het Achtste Leger, wat op groote wanorde in de gelederen der verslagenen wijst. Op 1 November maakte D.N.B. bekend „De stelling van El Alamein is onneembaar."

aarzeling is, gepaard aan diep zelfonderzoek en gewetensstrijd, zooals een eerlijk patriot betaamt. Een ambtenaar, een burgermeester kan elk oogenblik voor de vraag komen te staan of een bepaalde, hem door den bezetter voorgeschreven maatregel, al dan niet indruisch tegen het nationale belang. Een industrieel zal zich voortdurend hebben af te vragen of hij zijn fabriek — en dus zijn arbeiders — aan den gang moet houden door te werken voor den vijand, dan wel of hij door orders te weigeren, zijn arbeiders moet bloot stellen aan het gevaar om naar Duitschland te worden gezonden. Een landbouwer zal steeds weer moeten wikken en wegen welk deel van zijn oogst hij kan onttrekken aan vijandelijke requisities, teneinde een zoo groot mogelijk deel ten goede te doen komen aan de eigen bevolking.

Geen van die gewetensvragen, hoe moeilijk ook, is onoplosbaar, wanneer de ambtenaar, de burgemeester, de industrieel en de landbouwer en zoo velen anderen, die in soortgelijke omstandigheden verkeeren, hun problemen elken dag weer toetsen aan het parool van „Moed, Beleid en Trouw."

Aan heldhaftige voorbeelden ontbreekt het hun waarachtig niet; zij behoeven daarvoor niet eens terug te gaan tot den 80-jarigen oorlog. De laatste twee jaar heeft ons volk zoowel in Nederland als in Indië mannen en vrouwen opgeleverd, die getoond hebben „Moed, Beleid en Trouw" boven alle overwegingen van lageren aard te kunnen stellen, en er zelfs het leven voor veil te hebben. En nog veel grooter is het aantal hunner, die dit dagelijks doen. Niet uit bravour, maar omdat zij eenvoudig als goede Nederlanders niet anders kunnen.

Juist daarom hebben wij het recht zekere verschijnselen te brandmerken, die zich af en toe onder de glippers voordoen.

Wat niet mag, wat een misdaad is tegen Vorstin en Vaderland, is dat een ambtenaar of een burgemeester uit vrees voor represailles, of met het excuus van „nog erger te kunnen voorkomen," meewerkt aan de uitvoering van maatregelen, waarvan hij en wij allen weten, dat zij direct in strijd zijn met het belang van land en volk. Als een ambtenaar in Rijks- provinciale- of gemeentedienst meewerkt aan bestuurs-maatregelen, ten doel hebbend het direct belang zijner medeburgers, is dit niet alleen geoorloofd maar plicht. De burgerlijke stand, de publieke bedrijven, het schoolwezen, de rechtspraak, moeten zoolang mogelijk in gang worden gehouden. Wat die ambtenaren niet mogen doen, is hun medewerking te verleenen aan maatregelen voor de nazificering van de scholen, mishandeling van Joden, tewerkstelling van arbeiders in Duitschland en zoo vele andere maatregelen, waaromtrent geen twijfel kan bestaan, dat zij alleen den vijand dienen en aan onze zaak afbreuk doen.

Wat niet mag is, dat een industrieel uit zuiver winstbejag voor den vijand werkt. Dat hij zijn fabriek gaande houdt door te werken voor den vijand is al treurig genoeg; maar als hij niet anders kan doen om zijn arbeiders uit 's vijands klauwen te houden, dan is er met een goede onderlinge samenwerking tusschen fabrikant en arbeiders nog heel wat op te vinden om te zorgen, dat de vijand althans geen goed werk in zijn klauwen krijgt. En mocht hier dan nog winst komen, laten dan de tallooze slachtoffers der bezetting er van profiteeren, of laat het geld ten goede komen aan een of ander onverdacht nationaal doel.

Dat de boer zijn land verbouwt kan moeilijk anders, maar wat hij niet mag doen, is zijn producten rustig naar Duitschland laten gaan of, erger nog, zich den zak spekken door exorbitante prijzen te vragen op de zwarte markt. Zijn nationale plicht is, zoo weinig mogelijk naar Duitschland te laten gaan en zijn landgenooten zoo veel mogelijk te helpen door tegen redelijke prijzen zijn producten tot hun beschikking te stellen en zelfs weg te geven aan menschen, die de redelijke prijzen niet kunnen betalen.

Wij weten, dat het overgroote deel der bevolking er niet alleen zoo over denkt, maar ook dezen gedachtengang als vanzelfsprekend in de practijk toepast. Wij weten ook, dat er uitzonderingen zijn, zoowel onder de ambtenaren, als onder de industrieelen, de landbouwers en andere klassen der bevolking.

Laten deze glippers zich voor gezegd houden, dat hun misdaden slechts graduee1 verschillen van die der landverraders en dat hun namen met zwarte kool worden opgeteekend in de kronieken.

Laten deze glippers zich ook niet beroepen op aanmaningen tot voorzichtigheid, die de Regeering te Londen via „ Radio Oranje " eenige malen gericht heeft tot de landgenooten in bezet gebied. Deze aanmaningen waren niet bestemd om de zwakke broeders een verontschuldiging te verschaffen voor hun zwakheid, maar om de sterken van geest, zij die de ziel vormen van het verzet, te waarschuwen voor overmoed, onwijs beleid en onvoorzichtige betuiging van trouw. Want juist deze besten zijn onontbeerlijk, nu en in de moeilijke tijden, die nog voor ons liggen, tot het uur der bevrijding slaat.

Het parool is en blijft: *Moed — Beleid — Trouw*, want tezamen vormen deze de kern van den geest van verzet, die ons volk in staat zal stellen de tyrannie te verdrijven, die ons het hert doorwondt.

A. PELT.

Hoofd van den Nederlandschen Regeerings Voorlichtinsdienst.

★

LEZERS!

Verspreiding van deze artikelen, in welken vorm ook, dient de nationale zaak.

NEDERLAND'S BUITENLANDSCHE POLITIEK

door Z. E. Mr. E. N. van Kleffens, Minister van Buitenlandsche Zaken

IS dit nu een tijd om iets over Nederland's buitenlandsche politiek te lezen of daarover eens te gaan zitten denken? Dat is een begrijpelijke vraag — in Europa en in Azie is ons land bezet, en de nooden van elken dag nemen het denken goeddeels in beslag. Maar aan den anderen kant — er is toch ook een toekomst, een toekomst waarin het uit zal zijn met de Duitsche overheersching, waarin dwang het veld zal hebben geruimd voor welgeordende vrijheid, waarin (na bestraffing der schuldigen) Nederlandsche verdraagzaamheid haar mild schijnsel weer over ons land zal spreiden, en waarin Nederland bovenal opnieuw een onafhankelijke staat zal zijn. En omdat een onafhankelijke staat nu eenmaal een buitenlandsche politiek moet hebben, is het zaak dat wij ons daarvan tijdig een voorstelling maken.

Eén ding is daarbij wel zeker: dat het oude zonder meer zou terugkeeren, is uitgesloten. Wat was dat oude? Het klinkt ons nu in het oor als iets uit een ver verleden, en toch ligt het nog zoo dicht achter ons: de oude zelfstandigheidspolitiek, de politiek van geen politieke verbintenissen met welken staat of statengroep ook. Die politiek was, toen eenmaal de Volkenbond een onmachtig instrument was gebleken, de eenige die in die dagen voor ons openstond. Nederland was er ten eerste aan gewend, en zoolang in de wereld twee groepen elkaar min of meer in evenwicht hielden, was er veel voor te zeggen. In de tweede plaats bestond de indruk, dat die houding ons in den vorigen oorlog goede diensten had bewezen. En in de derde plaats had, in de jaren die aan den tegenwoordigen oorlog voorafgingen, niemand ons eenige wezenlijke hulp te bieden tegen een agressief Duitschland of Japan: immers zoowel Engeland als Frankrijk en de Vereenigde Staten (gesteld al dat deze laatste tot onmiddellijke deelneming aan den strijd bereid zouden zijn geweest) waren te ver den heilloozen weg van verminderde bewapening opgegaan. Hoeven, dat hebben wij nu allen wel gezien, ja aan den lijve ondervonden. Hadden wij ons tevoren met die te zwak bewapende landen verbonden, dan waren wij er onherroepelijk „ bij " geweest. Zelfstandig blijvend, was er althans nog een *kans* dat het, evenals in 1914-18, goed zou afloopen. Die kans mochten wij niet zelf verwerpen.

Zoo had dus vóór den Duitschen aanval op Nederland die zelfstandigheidspolitiek ongetwijfeld veel goeds, niet zoozeer omdat zij aan een ideaal beantwoordde, maar omdat er niets beters was. Onze zelfstandigheidspolitiek, evenals elke andere politiek, was nooit doel, maar middel: een middel om iets te bereiken. Om wat te bereiken? Er zijn maar twee doeleinden denkbaar in de internationale politiek: uitbreiding van macht, of veiligheid. Voor ons niet-agressieve Nederland was het doel: veiligheid, en dat zal ongetwijfeld na den oorlog zoo blijven. De vraag die wij moeten beantwoorden wordt, zuiver gesteld, dus deze: hoe kunnen wij na den oorlog het best onze nationale veiligheid verzekeren?

Degenen die ten aanzien van internationale politieke vraagstukken een klaar en eenvoudig antwoord verwachten, zullen meestal worden teleurgesteld. Alles hangt af van de omstandigheden, en een gedragslijn die op het eene oogenblik juist en goed is, zal in een ander tijdsgewricht noodlottig kunnen blijken. Internationale politiek moet dus altijd veranderlijk blijven: zij mag nooit verstarren. Men moet goede wacht houden, om tijdig het roer te kunnen omgooien, wanneer de gevolgde koers ons op een gevaarlijk rif dreigt te zetten. En omdat wij nu eenmaal de toekomst niet kennen, is het niet mogelijk, thans reeds met volkomen zekerheid te zeggen: na den oorlog gaan wij zonder twijfel deze of gene richting uit. Wij zullen onze oogen goed open moeten houden, en datgene doen wat ons op grond van de dan heerschende omstandigheden het verstandigst lijkt. Laten wij ons bovendien vast voornemen, te handelen op grond van feiten en feitelijke mogelijkheden, en ons niet door vooropgezette meeningen en schoonklinkende theorieën van de wijs laten brengen. Een dergelijke nuchtere en realistische houding sluit geenszins uit, dat wij van ganscher harte practische pogingen kunnen bevorderen om den internationalen vrede op hechtere grondslagen te vestigen dan in het verleden mogelijk bleek. Nederland, dat in de samenleving der democratische staten meer dan ooit een eervolle en invloedrijke plaats inneemt, met zijn bezonnen karakter en zijn zin voor objectiviteit, kan daartoe een groote bijdrage leveren.

Wij kunnen dus niet in bijzonderheden voorzien wat na den oorlog voor ons land de beste internationale politiek zal zijn. Dat hangt teveel af van nu nog onbekende factoren, en met name van de handelingen en opvattingen van anderen: geheel alleen kan Nederland den vrede in de wereld niet verzekeren. Niettemin is het zeer goed mogelijk eenige algemeene gedachten onder woorden te brengen. Wat wij willen is: veiligheid. En nu is het wel zeker dat voor Nederland veiligheid niet kan bestaan als er in de rest van de wereld geen veiligheid heerscht. De grondwaarheid, die wij goed in het oog moeten houden is: *de internationale veiligheid is ondeelbaar*. Een brand veraf kan op ons huis overslaan. Daarom zullen wij goed doen door te zien of er, tezamen met andere, veiligheid-willende staten, geen regeling kan worden gemaakt om die algemeene veiligheid op doeltreffende wijze te verzekeren. De Volkenbond heeft op dit punt volkomen gefaald, en wij zullen goed doen, andere wegen in te slaan. Een universeele organisatie der staten zooals de Volkenbond beoogde te zijn, zal ongetwijfeld nuttig blijven voor de behandeling van sociale, economische en financieele vraagstukken, en misschien ook voor het bespreken van algemeene politieke vraagstukken. Maar voor de verzekering van 's wereld's veiligheid is een dergelijk lichaam ongeschikt. De ervaring heeft dat geleerd en het is niet zoo moeilijk uiteen te zetten, waarom het niet anders kon zijn, maar de plaatsruimte ontbreekt mij hier om dat te doen.

Wij moeten dus voor de verzekering van de veiligheid in de wereld een andere organisatie zien te scheppen. Het zou mij niet verwonderen als een organisatie op regionalen grondslag, die echter het universeele element van den ondeelbaren vrede niet verwaarloost, het meest doeltreffend zou blijken. Zoo iets kan alleen tot stand gebracht worden door samenwerking van staten, die daarover evenzoo denken. Voor agressieve staten is in zulk een lichaam geen plaats; zij zullen integendeel in toom moeten worden gehouden. Gelukt het, zulk een organisatie te scheppen op *deugdelijken* grondslag, dan zal, naar het mij voorkomt, Nederland daaraan moeten deelnemen. In dat geval zou onze veiligheid meer en beter gediend zijn door deelneming dan door ontbouding. Bedenk ook dat ons land, hoewel het een groot rijk is met dienovereenkomstige verantwoordelijkheden in drie werelddeelen, in Europa slechts een geringe diepte heeft. Dat maakt, dat wij ons in dezen tijd van tanks en vliegtuigen moeilijk alleen kunnen verdedigen. Ook daarom zou samenwerking met andere goedgezinden wenschelijk zijn.

In dezen samenhang moet er op worden gewezen, hoezeer wij moeten hopen — en er naar mogelijkheid naar moeten streven — dat de Vereenigde Staten bereid zullen blijken hun vroegere houding te herzien, door van het begin af deel te nemen aan een goede regeling van de internationale veiligheid. Welk een verschil zou het hebben gemaakt, zoowel in 1914 als later, indien Duitschland en Japan hadden geweten, dat zij Amerika onmiddellijk tegen zich zouden hebben gezien. Eenige hoop te dien aanzien schijnt gewettigd: tweemaal hebben de Vereenigde Staten ingezien, dat de veiligheid van den Atlantischen en van den Stillen Oceaan en die van de aan die Oceanen grenzende landen (Nederland, Nederlandsch- Indie en Amerika zelf inbegrepen) een ondeelbare zaak is: wordt zij ergens aangerand, dan wordt Amerika er vroeg of laat bij betrokken. De Vereenigde Staten hebben dus gezien, dat het belang heeft bij tijdig ingrijpen. Vandaar dat eenig optimisme op dit punt wel gerechtvaardigd lijkt.

Maar als het nu eens niet mocht gelukken, een doeltreffende regeling ter verzekering van de algemeene veiligheid te maken? Wat zou Nederland dan moeten doen? Onze positie zou dan, althans op den duur, opnieuw zorgelijk zijn, en de toestand die bestond in de jaren na 1933 toen Hitler aan het bewind kwam, zou dan opnieuw kunnen intreden. Wij zouden dan weer op ons zelf zijn aangewezen. Hoewel die ontwikkeling te verkiezen zou zijn boven de ons door de Duitschers toegedachte rol van een Germaansch volk van hoorigen (stel U voor: en volk als het onze een volk van hoorigen!), zou dat toch bedenkelijk zijn. Daarom moeten wij, naar ik meen, niets onbeproefd laten om gedaan te krijgen dat er wél een betere gezamenlijke regeling van de internationale veiligheid komt. Aangezien vele — waaronder zeer machtige — landen hetzelfde belang hebben, mogen wij de toekomst op dit punt niet zonder vertrouwen tegemoet zien.

Men kan in de wereld niet heel ver vooruitkijken. Het zal daarom goed zijn, ons voor te nemen na den oorlog geen regelingen te willen maken voor onafzienbaren tijd. Maar indien wij er in slagen, die grondslagen te leggen voor de veiligheid van één — of twee generaties, zal reeds een groot en goed werk zijn gedaan. De harde school der rauwe werkelijkheid, die zooveel schoone droomerij van eeuwigen vrede verstoorde, heeft ons geleerd bescheidener te zijn. Na verloop van tijd zullen zij die na ons komen, opnieuw bestek moeten maken. Maar wij moeten *nu* aan den arbeid. Het werk dat ons roept zal veel van onze vindingrijkheid vragen. Maar zooiets moet in onze dagen evengoed mogelijk zijn als in 1815 op het Weener Congres, toen op een fundament dat paste bij den tijd, een halve eeuw werd voorbereid van betrekkelijken vrede.

HOLLAND'S VLOOT

VAN beviende marine-rijde wordt medegedeeld, dat Holland's vloot op het oogenblik uit ongeveer tachtig schepen bestaat, waaronder kruisers, torpedojagers, kanonneerbooten, onderzeeërs, motortorpedobooten en motorkanonneerbooten, mijnenleggers en mijnvegers, patrouillevaartuigen en hulpschepen. Verder beschikt zij over een aantal watervliegtuigen en andere marinevliegtuigen. Alles tezamen wordt bemand door ongeveer 7000 officieren, onderofficieren en scheepelingen.

DE SLAG OM DEN ATLANTISCHEN OCEAAN:

DUITSCHLAND'S MISREKENING EN MISLEIDING

★

Door een Marine-medewerker

HET Duitsche Opperbevel staat op het oogenblik voor een moeilijk vraagstuk, dat voor het einde van het jaar moet worden beslist: namelijk of de resultaten van den duikbootoorlog zoo gunstig zijn, dat zij den voorrang rechtvaardigen, die er bij den massabouw van duikbooten ten opzichte van personeelsvoorziening, grondstoffen, ruimte op de scheepswerven en transport is verleend. Zoo ja, dan moet het bouwplan voor de duikbooten ook voor 1943 en 1944 blijven wat het is. Zoo niet, dan zal het duikbootwapen tot op zekere hoogte moeten wijken voor de eischen van de luchtmacht, de scheepvaartcommissie, en Dorfmüller.

De beslissing is moeilijk. Zij, die de duikbooten verdedigden tegen hen die den bouw van meer bommenwerpers, meer locomotieven, meer vrachtschepen en meer huizen bepleiten, wijzen op het vierde jaar van den vorigen oorlog. " Als we toen meer duikbooten hadden gehad," zeggen zij, " dan zouden wij den oorlog hebben gewonnen, of hem althans niet hebben verloren. Maar wij hadden er niet genoeg: Engeland ontving voedsel, de Amerikanen bereikten Frankrijk, en daarmee was het uit." De argumenten van hen, die de duikbooten hun tegenwoordige voorkeur in het bouwplan misgunnen, zijn minder eenvoudig en van meer uiteenloopenden aard. Hun sterkste argument is, dat er op het oogenblik minder Engelsche en Amerikaansche schepen tot zinken worden gebracht, terwijl men zou verwachten, dat de Geallieerde verliezen een nieuw hoogtepunt zouden hebben bereikt.

Zij baseeren hun argumenten niet op de gepubliceerde verliezen, maar

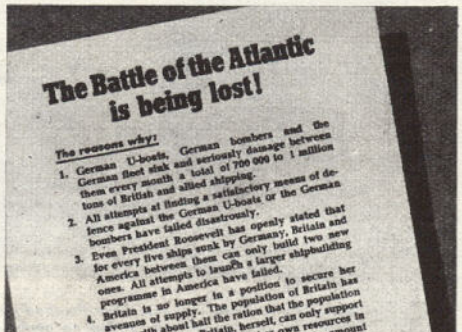

The Battle of the Atlantic is being lost!

The reasons why!

1. German U-boats, German bombers and the German fleet sink and seriously damage between them every month a total of 700 000 to 1 million tons of British and allied shipping.
2. All attempts at finding a satisfactory means of defence against the German U-boats or the German bombers have failed disastrously.
3. Even President Roosevelt has openly stated that for every five ships sunk by Germany, Britain and America between them can only build two new ones. All attempts to launch a larger shipbuilding programme in America have failed.
4. Britain is no longer in a position to secure her avenues of supply. The population of Britain has to do with about half the ration that the population of Germany gets. Britain, herself, can only support 40 % of her population from her own resources in spite of the attempts made to increase the amount under cultivation. If the war is continued the population of Britain will

Misrekening en misleiding zijn de voornaamste kenmerken van den inhoud van bovenstaand pamflet, dat de Duitschers in 1941 boven Engeland uitstrooiden en waarvan de vertaling hieronder volgt. In tegenstelling met de daarin o.a. geuite bewering, dat in 1942 60% van de bevolking zou verhongeren, is de volksgezondheid hier thans beter dan voor den oorlog. In nevenstaand artikel vindt U de waarheid over den Slag om den Atlantischen Oceaan. De vertaling van bovenstaand pamflet luidt :

ENGELAND IS DEN SLAG OM DEN ATLANTISCHEN OCEAAN AAN HET VERLIEZEN !

Om deze redenen:

1. Duitsche U-booten, Duitsche bommenwerpers en de Duitsche vloot brengen tezamen 700.000 tot 1 millioen ton Britsche en Geallieerde scheepsruimte per maand tot zinken of beschadigen die ernstig.

2. Alle pogingen tot bevredigende verdediging tegen de Duitsche U-booten of Duitsche bommenwerpers. zijn jammerlijk mislukt.

3. Zelfs President Roosevelt heeft openlijk medegedeeld, dat, voor elke vijf schepen, die Duitschland tot zinken brengt, Engeland en Amerika tezamen slechts twee nieuwe schepen kunnen bouwen. Alle pogingen om in Amerika een uitgebreider scheepsbouwprogram op te zetten, zijn mislukt.

4. Engeland is niet langer in staat om zijn toevoerwegen te beveiligen. De Engelsche bevolking krijgt ongeveer de helft van de rantsoenen, die de Duitsche bevolking ontvangt. Engeland kan slechts 40 pct. van haar bevolking uit eigen voortbrenging voeden, ondanks de pogingen om steeds meer land te bebouwen. Wanneer de oorlog tot 1942 doorgaat, dan zal 60 pct. van de Engelsche bevolking verhongeren.

Dit beteekent: dat hongersnood in Engeland niet te voorkomen is. Het is enkel een kwestie van uitstel ; maar of de hongersnood nu dit jaar komt of het volgende jaar maakt niet het minste verschil. Engeland zal verhongeren, omdat het afgesneden is van zijn aanvoer.

HET FEIT, DAT ENGELAND DEN STRIJD OM DEN ATLANTISCHEN OCEAAN VERLIEST, BETEEKENT DAT ENGELAND DEN OORLOG VERLIEST!

Deze onherstelbaar beschadigde nazi-onderzeeër duikt voor eeuwig onder ; dag en nacht jagen Geallieerde vliegtuigen en schepen op de U-booten, die bij tientallen ondergaan.

op de feiten, vastgesteld door den inlichtingendienst van de Duitsche marine, en door den Commandant van den duikbootdienst, die daarvoor zijn eigen gegevens heeft. Officieel is beweerd, dat er sedert het begin van den oorlog door duikbooten en door andere middelen 22 millioen ton Engelsche en Geallieerde scheepsruimte tot zinken is gebracht. Maar volgens de geheime gegevens, die door den Marinestaf aan het Opperbevel zijn verstrekt, bedraagt dit verlies ongeveer 16 millioen. De leek, die de juistheid aanvaardt van wat in de statistiek vergissingscoëfficienten worden genoemd, zal hierbij de volgende berekening maken:

De Engelschen houden, sedert 1941, hun eigen en de Geallieerde scheepsverliezen geheim. Volgens hun opgave hadden zij tot Juni 1941 7.118.122 ton scheepsruimte verloren. Volgens de Duitsche beweringen moet dit 12.400.000 zijn — een verschil van 40 pct. Nu is het voor een Duitscher moeilijk om aan te nemen, dat er in zulk een lange periode (21 maanden) een fout van 40 pct. kan worden gemaakt. Maar het is een eigenaardig feit, dat het Duitsche cijfer der Geallieerde scheepsverliezen tijdens den vorigen oorlog met meer dan 30 pct. overdreven was — wat door Admiraal Michelsen, den chef van den toenmaligen duikbootdienst, is bevestigd. Wanneer wij aannemen, dat de gemaakte fout waarschijnlijk 40 pct. bedraagt, dan vindt de leek de vermoedelijke Engelsche en Geallieerde verliezen in dezen oorlog door het Duitsche cijfer met 40 pct. te verminderen, en de 22 millioen ton wordt dan 13.200.000.

Dit verschil is van het grootste belang, want het verschil aan tonnenmaat tusschen deze beide cijfers kan op de Amerikaansche scheepswerven alleen al in één jaar worden goed gemaakt.

Als het waar is, dat de Engelschen en hun bondgenooten slechts 13 millioen 200.000 ton hebben verloren dan zijn de As-mogendheden er in drie jaar oorlog slechts in geslaagd een derde van de Engelsche en Geallieerde koopvaardijvloot tot zinken te brengen,—een percentage, dat gedurende deze drie jaren door nieuwen aanbouw zou kunnen worden goedgemaakt.

Maar met deze cijfers zijn de argumenten niet uitgeput. Zij richten zich hoofdzakelijk tegen de voorstellen van 1943 en 1944. Voorstanders en tegenstanders van de duitbooten maken zich beiden ongerust over de volgende kwesties, die de inlichtingsdienst van de Duitsche marine in den herfst van dit jaar zeer zeker te berde moet hebben gebracht. Het is n. l. de taak van dezen

Dit Liberty vrachtschip wordt thans in recordtijd gebouwd op een Amerikaansche werf ; Geallieerde werven bouwen thans meer schepen dan de nazis tot zinken kunnen brengen.

dienst om de Engelsche en Amerikaansche kracht ter zee nu en in de toekomst zoo goed mogelijk te schatten. Deze kwesties zijn de volgende:

1. Zijn de Engelsche en Amerikaansche scheepswerven in staat tezamen meer schepen te bouwen dan door Duitsche duikbooten en vliegtuigen tot zinken kunnen worden gebracht? En geschiedt dit interdaad?

2. Zijn de verliezen aan duikbooten en bemanningen zoo ernstig, dat de duikbootdienst meer aan doeltreffendheid zal verliezen dan winnen door steeds meer duikbooten in te zetten?

3. Is het te voorzien, dat de verdedigingsmaatregelen van de Engelsche en Amerikaansche vloot op de konvooiroutes tot beslissende resultaten zullen leiden?

4. Kunnen de duikbooten zonder nieuwe bases en zonder de reorganisatie van den étappe-dienst in een grooter gebied meer successen behalen? Het antwoord op sommige van deze vragen is een Engelsch geheim. Op andere weten alleen de Duitschers het antwoord. Het is echter mogelijk, ze alle min of meer accuraat te beantwoorden.

1. Hoeveel vrachtschepen Engeland bouwen kan, is een geheim. Maar uit de mededeelingen van verschillende Engelsche Ministers valt op te maken, dat er op het oogenblik tusschen de 1 en 2 millioen ton scheepsruimte in Engeland wordt gebouwd en meer dan 1 millioen ton in Canada, in totaal 3 millioen ton.

Gezaghebbende mededeelingen van Admiraal Land, die het oppertoezicht heeft op het Amerikaansche bouwprogram, toonen aan, dat Amerika dit jaar 8 millioen ton scheepsruimte zal afleveren, en 15 millioen ton in 1943. Op het oogenblik bouwt Amerika 3 schepen per dag en Engeland 1.

In 1942 wordt er dus 11 à 12 millioen ton scheepsruimte toegevoegd aan de bestaande Engelsche en Amerikaansche handelsvloot. Zelfs al konden de As-mogendheden in elke maand van 1942 het maximum-aantal schepen in den grond boren, dat in Juli en Augustus is bereikt, dan zouden zij nog niet in staat zijn te beletten, dat de handelsvloot van Engeland en Amerika toeneemt.

Uit het bovenstaande blijkt ten duidelijkste van hoe geweldig veel belang de opmerking was, die Churchill dezer dagen heeft gemaakt, namelijk dat de curve van den aanbouw de curve van de scheepsverliezen in opgaande lijn had gesneden.

Voor het oogenblik schijnen de argumenten van de tegenstanders van de duikboot het sterkst.

Engeland en Amerika bouwen meer schepen dan de duikbooten en de vlooten van de As-mogendheden tot zinken kunnen brengen. Het volgend jaar zullen zij er nog meer bouwen.

De cijfers voor den Engelschen en Amerikaanschen scheepsbouw, die hierboven zijn aangehaald, houden geen rekening met den bouw van oorlogsschepen van allerlei type, en evenmin met vaartuigen, (die zoowel in Engeland als in Amerika worden gebouwd) geschikt voor het vervoer van tanks, voorraden en infanterie, en andere types van invasie-vaartuigen. Ook houdt het argument geen rekening met de ontwikkeling in Amerika van het vervoer per vliegtuig, dat reeds nu een groote rol speelt bij het overbrengen van voorraden naar Engeland en het Midden-Oosten.

Wij gaan nu over tot andere lastige kwesties:

2. Om te zorgen, dat de bemanning van de duikbooten geschikt blijft om aanvallen te doen op beschermde konvooien — aanvallen, waarvoor in hooge mate oefening, ervaring en durf worden vereischt — is het noodig minstens 3000 officieren en 15.000 minderen per jaar op te leiden. Op het oogenblik staat de zaak zoo, dat er onder de leden van den marinestaf, die zorg moeten dragen voor een behoorlijke bemanning der oorlogsschepen en hulpvaartuigen, stemmen opgaan tegen het onttrekken van officieren en minderen aan de vloot ten behoeve der duikbooten. Zij wijzen erop, dat de gevolgen daarvan in den vorigen oorlog noodlottig zijn gebleken. Ook de vliegdienst verzet zich tegen het detacheeren van nog meer officieren bij den duikbootdienst. Zelfs voor de Engelschen en Amerikanen, die over een groote reserve aan zeevarenden beschikken, zou het onmogelijk zijn jaarlijks bijna 20.000 man voor onderzeeërs op te leiden. Maar Admiraal von Friedeburg, die het personeel moet leveren voor den duikbootdienst, verklaart niettemin, dat hij dit kunststuk kan verrichten, hoewel hij slechts de beschikking heeft over de andere Oostzee-havens. In de laatste drie maanden is het verlies aan duikbooten ernstig geweest, vooral in Augustus. Het is bekend, dat er gedurende Augustus 130 aanvallen zijn gedaan op Duitsche duikbooten. Dit was onvermijdelijk, zoodra de Commandant van den duikbootdienst besloten had, zijn schepen terug te brengen naar de konvooi-routes over den Atlantischen Oceaan. De escortes van de Engelschen en Amerikanen zijn sterker geworden en bestaan uit meer schepen; vliegtuigen met groote actieradius zorgen ervoor, dat de Duitsche duikbooten onder water moeten blijven voor perioden, die gedurende het eerste oorlogsjaar practisch onmogelijk zouden zijn geweest; doordat de Engelschen tegenwoordig zooveel meer bommenwerpers bezitten, zijn zij in staat de toegangen tot de Oostzee en de Noordelijke route met mijnen te versperren en een onafgebroken offensieve patrouille te onderhouden over de wateren, die toegang geven tot de Atlantische bases in de Golf van Biscaye. De verliezen aan duikbooten moeten dus omhoog gaan. De Commandant van den duikbootdienst heeft dit, zoowel in het openbaar als privé toegegeven. En hoeveel nieuwe duikbooten er ook aangebouwd worden, de verliezen aan bemanningen worden hier niet mee goedgemaakt.

Eenige kanten van de volgende vraag hebben wij reeds behandeld, maar er zijn nog verscheidene andere belangrijke punten.

3. De machtigste wapenen, die de vijand van de duikboot in handen heeft, zijn het vindapparaat, het explosieve projectiel, het escortevaartuig en het vliegtuig. De kracht van de duikboot ligt in het feit, dat zij onzichtbaar is en onhoorbaar kan naderen. De duikboot blijft beneden de oppervlakte, teneinde onverwachts te kunnen aanvallen. De wetenschappelijke duikboot-oorlog heeft er zich op geconcentreerd, uit te vinden waar de duikboot zich bevindt om haar dan te dwingen aan de oppervlakte te komen. Zoodra de duikboot aan de oppervlakte is zijn haar ontsnappings kansen gering, wegens de veel grootere snelheid en aanvalskracht van het escorte-vaartuig of het vliegtuig; altijd aangenomen dat de weersomstandigheden en het zicht redelijk goed zijn. Maar het is juist tegen de ondergedoken duikbooten, dat de anti-duikbootmaatregelen den meesten voortgang hebben gemaakt. De gevoeligheid en de radius van het vind-apparaat zijn toegenomen: zoodra een duikboot is ontdekt, raakt men die zelden kwijt. De jacht kan uren duren. Onder de Amerikaansche kust werd een Duitsche duikboot 38 uur lang achtervolgd voor hij in den grond geboord werd. Zoodra de duikboot is ontdekt wordt hij aangevallen met springstoffen, die veel grooter uitwerking en dieper doordringingsvermogen hebben dan die in den vorigen oorlog. De Duitsche scheepsbouwers, zooals Dr. Schürer, hadden gehoopt, dat de moderne duikboot in staat zou zijn dieper te duiken, dan welke dieptebom ook. Maar de dieptebommen kunnen tegenwoordig grootere diepten bereiken dan de duikbooten.

Anti-duikbootmaatregelen zijn het meest doeltreffend bij de bescherming van konvooien, wanneer vliegtuigen en escorte-vaartuigen in grooten getale tegen duikbooten kunnen opereeren. De doeltreffendheid van deze maatregelen blijkt uit het feit, dat het verlies van in konvooi varende Britsche en Geallieerde schepen over den heelen oorlog op 0.5% is blijven staan, d.w.z. dat er van iedere 200 schepen in konvooien slechts een verloren is gegaan.

Britsche en Amerikaansche deskundigen op het gebied van den duikboot-oorlog zijn vol vertrouwen, dat de Duitsche duikbooten van de zee verdreven kunnen worden.

Als dat zoo is, (en operaties van den laatsten tijd hebben bewezen, dat dit mogelijk is), dan komt er van nu af aan een wedloop tusschen het aanbouwen van duikbooten en het aanbouwen van escorte-vaartuigen en vliegtuigen. Wat is hierômtrent nu bekend? 1. De Britsche vloot van torpedojagers is krachtiger dan bij het begin van den oorlog, ook al zijn er 86 in actie verloren gegaan. 2. In Canada en Engeland worden korvetten gebouwd in sneller tempo dan er duikbooten kunnen worden aangemaakt. 3. De vliegtuigproductie in Engeland en Amerika is sedert het voorjaar van dit jaar die van Duitschland voorbijgeloopen.

4. Voor de aanhangers van de duikboot, die van meening zijn, dat de oorlog lang zal duren — 1944-45-46 — is er nog een hoop overgebleven. Indien, zoo beweren zij, Duitschland de beschikking kan krijgen over meer duikboot-bases in Spanje, aan de West- en Oostkust van Afrika, en op de eilanden in den Atlantischen Oceaan, dan kunnen de duikbooten, althans tijdelijk, gevoelige verliezen toebrengen aan de Britsche en Amerikaansche konvooien naar het Suez-kanaal, Britsch-Indië en de Perzische Golf. Zij hebben deze leer twee jaar lang verkondigd, doch moesten zien hoe Brazilië in den oorlog werd betrokken, hoe Frankrijk van hen is vervreemd door onhandig optreden, hoe de Engelschen zich van Madagascar hebben meester gemaakt, en hoe de politieke situatie in Spanje ten gunste van Amerika is veranderd. Zij hebben gevraagd het Iberische schiereiland te bezetten en de eilanden in den Atlantischen Oceaan, die aan Spanje en Portugal, behooren; zij hebben eveneens gevraagd Fransche bases in Noord- en West-Afrika te mogen gebruiken. Bij deze eischen hebben de generaals en de luchtmaarschalken hun schouders opgehaald. Het eenige nieuwe, dat men redelijkerwijze van de duikbooten nog mag verwachten, is een poging tot grootere operaties in het zuiden van den Atlantischen Oceaan met behulp van moederschepen, in de hoop, dat zij door middel van patrouilles over een groote uitgestrektheid en met redelijk geluk de Engelschen en Amerikanen misschien kunnen dwingen, hun escortevaartuigen en vliegtuigen over een uitgebreider gebied te gebruiken. Zij mogen in den beginne op het gebruikelijke succes rekenen, maar wat dan?

De duikbooten zullen dan de uiterste grenzen van hun actieradius hebben bereikt.

Zoo komt dus nu het Duitsche opperbevel, in het vierde jaar van den oorlog, te staan tegenover de fundamenteele factoren, die de macht van Engeland en Amerika uitmaken, d.w.z. het bezit van een ononderbroken keten van bases tusschen Amerika, Engeland, Afrika en het Midden-Oosten; een capaciteit voor den aanbouw van schepen, die de wildste droomen der As-mogendheden overtreft; een zeevaartkennis en een wetenschappelijke vindingrijkheid, toegespitst op den duikbootoorlog als nooit te voren; een productie van vliegtuigen en oorlogsschepen, die het gezamenlijk vermogen van Duitschland en Italie overtreft; een strategie, die gebaseerd is op de langzame, maar gestadige doorvoering van volledige controle over de zeevaartroutes naar het Russische front, het Noord-Afrikaansche front, het front in het Verre Oosten en ten slotte het Tweede Front.

Het zal niet aan de aandacht van diegenen, die zich de duikbootcampagne van 1917-1918 herinneren, ontgaan zijn, dat de aanhangers toen beweerden, hoe Engeland door middel van uithongering tot onderwerping zou kunnen worden gebracht. In dezen oorlog hebben de Duitsche vlootexperts nog niet beweerd, dat de duikbooten een achteruitgang hebben veroorzaakt in de gezondheid en de voedselvoorziening van het Britsche volk. Zelfs de vurigste en trouwste duikboot-officier, lid van Duitschland's meest ambitieusen en eendrachtigen dienst, heeft slechts het vooruitzicht van een dapperen, kostbaren, maar vergeefschen strijd tegen de zeemacht en de industrieele krachtsontwikkeling van twee groote mogendheden. Voor den legergeneraal, die tanks wil hebben; voor den vlieger, die bommenwerpers wil hebben; voor den bestuurs-ambtenaar, die meer wagens wil hebben voor de spoorwegen en meer arbeidskrachten voor de fabrieken; voor den burger, die zich 1917-1918 herinnert is de moraal duidelijk: hoe groot het aantal duikbooten ook wordt, toch zullen zij nooit kunnen bereiken wat de staf van de marine in 1939 heeft beloofd en wat Hitler heeft beloofd in het voorjaar van 1941; namelijk: de vernietiging van Engeland door de duikbooten als uitgangspunt voor de laatste campagne van den oorlog. Tien jaar na den vorigen oorlog schreef Prins Max von Baden—gewezen Rijkskanselier, in zijn mémoires: „De eerste stoot van de Amerikaansche oorlogsverklaring heeft ons niet zoo hard getroffen als men had verwacht. De cijfers van de scheepvaartverliezen van den vijand, die onze marine bekend maakte, waren gunstig, en de meeste menschen gaven hun hoop de vrije teugel. Maar onder de massa van het volk groeide de heimelijke vrees: „Wij worstelen tegen een overweldigende overmacht." "

Dit artikel werd geschreven voor den U-boot-aanval op de West-Afrikaansche routes, waarvan de mogelijkheid reeds door den schrijver werd aangeduid. Ondertusschen heeft de Britsche Admiraliteit op 20 October 1942 bekend gemaakt, dat sinds het begin van den oorlog 530 vijandelijke duikbooten beschadigd zijn of tot zinken werden gebracht. In dit aantal is niet inbegrepen het Russische aandeel in de buit. Wel zijn inbegrepen de in Oostelijke wateren tot zinken gebrachte Japansche duikbooten; de opgave daarvan is echter niet volledig. Het spreekt vanzelf, dat het aantal getroffen duikbooten sedert de bekendmaking op 20 October is toegenomen.

DE OPERATIES IN DE STILLE ZUIDZEE

Enkele opmerkingen van Admiraal H. E. Yarnell

Van 1936 - 1939 Opperbevelhebber van het Aziatisch Smaldeel der Amerikaansche Vloot

De gebeurtenissen in de Stille Zuidzee gedurende de laatste zes maanden werpen de vraag op, of de beweringen van de As-mogendheden aangaande haar volledige overeenstemming inzake de algemeene strategie wel op waarheid berusten.

Wanneer men de zeeslagen bij Midway en in de Koraal-Zee, de bezetting van de westelijke Aleoeten en de huidige Amerikaansche actie in de Salomons Eilanden bestudeert, dringt zich de overtuiging op, dat de Japanners nooit iets anders hebben nagestreefd dan een streng doorgevoerde en egoïstische strategie op langen termijn en dat zij nu de volle consequenties van die strategie noodgedwongen moeten aanvaarden.

De Japansche vloot was, op grond van de vroeger opgestelde oorlogsplannen, gebonden aan een steeds verder om zich heen grijpende aanvalspolitiek. In het eerste stadium van den oorlog, voerde deze politiek de vloot naar den Indischen Oceaan, naar de deur van Australië en naar de eilanden van de Stille Zuidzee, die voor verdere offensieve operaties benut zouden kunnen worden.

Achter deze oorlogsplannen lag echter een andere en diepere gedachte van imperialistisch-politieken en economischen aard; een gedachte, die over de geheele wereld bekend geworden is onder den slagzin: „De Groot-Aziatische Gemeenschappelijke Welvaartsruimte" De oorlogspolitiek hield ten nauwste verband met het imperialisme.

Het is altijd duidelijk geweest, dat het eerste stadium van het op expansie gerichte offensief na verloop van tijd zekere grenzen vinden zou en dat zich dan de interessante vraag zou voordoen: „Wat wordt het tweede stadium van de groote Japansche imperialistische strategie? Zullen de Japanners werkelijk toonen een As-mogendheid te zijn, of zullen zij hun eigen peultjes doppen, zonder zich verder veel om de anderen te bekommeren?"

In het eerste geval, zou een effectieve samenwerking met de As-partners een voortzetting van den offensieven druk tegen Indië en een aanval op Siberië geëischt hebben, welke laatste dan zou hebben moeten samenvallen met de Duitsche operaties in den Kaukasus.

In het andere geval echter was te verwachten, dat het tweede stadium van de Japansche operaties de volgende vormen zou aannemen: 1. het scheppen van een „front" van eilanden in de Stille Zuidzee als een slagboom tegen een contra-offensief der Vereenigde Volken; 2. het organiseeren en exploiteeren van de „Groot-Aziatische Welvaartsruimte" achter dezen slagboom en 3. het verstevigen van den slagboom door verdere offensieve operaties op de drie zwakste punten, in het Zuiden, in het Noorden en in het Centrum. In het Zuiden geschiedde een en ander door bases in de Salomons Eilanden in bezit te nemen en gereed te maken voor mogelijke verdere operaties tegen Australië; in het Noorden geschiedde hetzelfde in de Aleoeten tegen Amerika, terwijl in het centrum, d.w.z. bij de Midway Eilanden, de Amerikanen van vooruitgeschoven bases, vanwaar hun vloot tegen-aanvallen had kunnen uitvoeren, teruggedrongen werden.

De Japanners moesten kiezen: de eene taktiek sloot de andere uit. Wanneer de operaties begonnen, zouden dus de fundamenteele Japansche bedoelingen zonder verwijl worden onthuld.

Wat de keuze der Japanners geweest is, daaraan kan geen twijfel bestaan. Zij deden haar reeds in Februari. De gebeurtenissen hebben aangetoond, dat de eenige overweging die van imperialistisch eigenbelang geweest is, welke geen verband hield met welken factor dan ook in de wereld-strategie der As-mogendheden als geheel. Integendeel, waarschijnlijk is juist het omgekeerde het geval. Toen het tweede stadium eenmaal begonnen was, heeft iedere gebeurtenis — de slag in de Koraal-Zee, de slag bij de Midway Eilanden, de bezetting van enkele der Aleoeten en de huidige tegenaanval op de Salomons Eilanden — Japan steeds steviger aan zijn egoïstische strategie vastgeklonken. Wat eerst een vrije keuze was, schijnt nu meer en meer een noodzakelijkheid te worden.

Men beschouwe daartoe den loop der gebeurtenissen, zooals die door de communiqués van het Amerikaansche Ministerie van Marine gemeld zijn:

(*a*) „Begin Maart werd waargenomen, dat de Japanners transportschepen en oorlogsbodems te Salamau en Lae op Nieuw-Guinea concentreerden. (Communiqué no. 88 van 12 Juni). Het Zuidelijke gat in den verdedigings-slagboom moest door offensieve operaties gedicht worden. Deze operaties werden echter door een Amerikaansch-Australische strijdmacht op 10 Maart in de war gestuurd.

(*b*) Gedurende April gingen de Japanners wederom tot concentratie van transportschepen, escortevaartuigen en vliegtuigen over met hetzelfde doel voor oogen, namelijk een actie tegen de Salomons en de Louisade Eilanden, teneinde den Zuidelijken slagboom te verstevigen en Australië te bedreigen. „Begin Mei waren deze operaties inderdaad begonnen. Landingsbases voor landvliegtuigen werden op deze eilanden bezet . . ." (Communiqué no. 88).

Doodelijk getroffen door een torpedo van een Amerikaanschen onderzeeër verdwijnt deze Japansche torpedojager in de golven. Het Japansche schip, gefotografeerd door den periscoop van de Amerikaansche duikboot.

Een gedeelte van deze strijdmacht werd aangevallen en op 4 Mei bij Tulagi zoo goed als vernietigd. Op 7 en 8 Mei, werd de hoofdmacht bij den Louisade Archipel ontdekt en aangevallen. Het resultaat van deze actie in de Koraal Zee was „het verijdelen van twee Japansche pogingen Zuidwaarts op te dringen . . . meer dan 15 schepen in totaal tot zinken gebracht . . . ernstige schade toegebracht aan meer dan 20 schepen . . . meer dan 100 vliegtuigen werden neergeschoten"

De daarop volgende gebeurtenissen bewezen duidelijk, dat de Japanners nu verplicht waren den offensief-defensieven slagboom van eilanden langs hun belangenruimte te handhaven. Anders gezegd: terwijl zij de taktiek van het oprichten van zoo'n slagboom zelf gekozen hadden, veranderde een tegenslag de keuze in noodzaak. De nu volgende stappen leidden tot den slag bij de Midway Eilanden en de bezetting van de verst gelegen Aleoeten.

Begin Juni concentreerden de Japanners weer nieuwe strijdmachten. De een begaf zich in de richting van Alaska; de andere, en tevens de grootste, in de richting van Midway. Aldus werd getracht de zwakke punten in het Noorden en in het Centrum van den slagboom der „Groot-Aziatische Welvaartsruimte" te verstevigen.

Wat tijdens den zeeslag bij Midway gebeurde, is algemeen bekend en behoeft dus niet herhaald te worden. In dit overzicht kan het resultaat aldus worden aangegeven: eens te meer werden een vijandelijke concentratie vernietigd, een grootsch opgezet plan verijdeld en zware verliezen toegebracht. En, hetgeen het allerbelangrijkste is: de Japansche vloot en de geheele Japansche imperialistische politiek werden, dieper dan ooit, in een strategie op langen termijn verwikkeld, welke niet kon worden aangepast aan de strategie van de As als geheel, doch er regelrecht tegen indruischte.

Wat de Japanners op grond van een egoïstische keuze waren begonnen, was nu absolute noodzakelijkheid geworden. Hun fiasco in de Koraal Zee en bij Midway liet gaten open voor tegenaanvallen. Zoo bleef hun geen andere keus over dan te trachten, dit probleem met aanwending van nog grooter energie en met behulp van nog talrijker strijdmachten op te lossen. Hoe langer de Japanners dezen weg bewandelen (en zij moeten hem bewandelen!), des te scherper zal ook de scheiding worden tusschen de belangen en de strategie van Japan en die der andere As-mogendheden.

De huidige operaties in de Salomons Eilanden kunnen aldus worden beschouwd als een actie om de Japanners aan deze verplichtingen te binden. Als zoodanig bekleeden genoemde operaties een belangrijke plaats in de algemeene strategie van de Vereenigde Volkeren.

De Duitschers kunnen onmogelijk nog langer van meening zijn, (als zij tenminste ooit deze meening gekoesterd hebben), dat hun Japansche „bondgenooten" zich voor iets anders interesseeren dan voor de poging tot behoud en exploitatie van de „Welvaartsruimte."

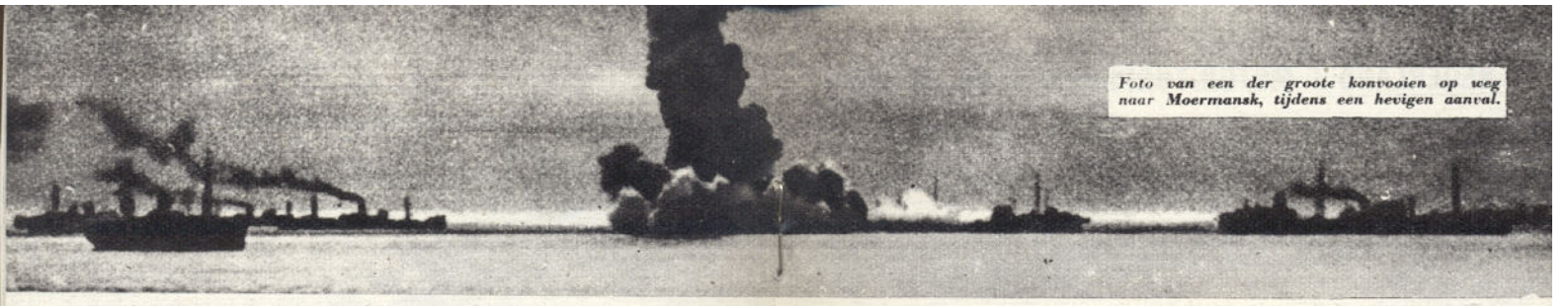

*Foto van een der groote konvooien op weg naar **Moermansk**, tijdens een hevigen aanval.*

NEDERLANDERS VAREN OM DE NOORD

Een Nederlandsch schip, met oorlogsmateriaal aan boord, voer in konvooi naar Rusland. Van het oogenblik af aan, dat het anker geheschen was, wisten de mannen, dat het hun niet cadeau gegeven zou worden, maar dat het een strijd zou zijn op leven en dood tegen den Mof, die Rusland's etappelijn over de zeeën af wil knijpen.

Ergens in de Noordelijke wateren begon de aanval. Vijf dagen lang werd het groote konvooi door duikbommenwerpers bestookt . . . Maar laten we liever het woord geven aan een van de scheepsgezellen, een jongen Amsterdammer van 21 jaar. „Die Moffen dachten, dat we kippen waren, weet u; en den heelen dag werd er van boven af maar voer gestrooid, zoo bij handen vol. Maar als u dan weet, dat elk van die graantjes je subiet uit het water kan blazen, dan begrijp u wel, dat we soms in onze rikketik zaten. Maar u moet niet denken, dat we niks terugdeden! Onze schuit leek wel een oorlogsschip; het dek lag vol leege granaathulzen. Toen raakten we leeggeschoten; en laten die Moffen nou net 36 bommen laten vallen. Dat kon de schuit niet meer verkokhalzen. De romp had onder de waterlijn een douw gekregen, en het stuur was onklaar. En toen het slagzij werd, kropen we maar in de booten. De kapitein en de eerste stuur hadden gezichten, zoo zwart als negers.

Ja, u moet niet vergeten, het schip had kruitdamp gespoten als een vulkaan, en de kapitein en de stuur waren vijf dagen lang niet van de brug af geweest.

Nou, daar lagen we te dobberen en te rillen. D'r dreven ijswafels voorbij zoo groot als het Paleis op de Dam. Onze kapitein besloot Nova Zembla te bezeilen. De andere keus was de Moermanskwal, maar dan hadden we met stroom en wind ook naar de Finsche kust kunnen afdrijven, en waren we aan den Mof uitgeleverd. Niks hoor! Barentsz en Heemskerck achterna!

Met de bikkerij was het maar karig. Af en toe een mokkie water; twee keer per dag kaakjes, een dobbelsteentje chocola en een tabletje melk. Dat was alles. Na vijf dagen zag het er niet mooi uit. De kapitein, die erge last van z'n voeten had, en de stuur hielden zich ferm, maar we kregen zieke menschen. Gelukkig liepen we voor de wind, en we konden het zeiltje bijzetten.

Op een morgen, om 10 uur, ik zat zoo te sturen en te peinzen . . . toen zag ik opeens een wolk, die geen wolk was. Ik schrok er van, en begon te turen, dat m'n oogen uit mijn hoofd bolden. Ik werd er bang van; als het eens land was! Ik maakte den stuur wakker, en zei zachtjes: „Stuur, ik geloof dat ik land zie". „Warempel" zei-die, „zeg maar niks, jongen; als 't land is, dan komt het goed; is het geen land, dan mogen we de menschen niet voor niks beroerd maken." We hielden ons dus stiekum. Maar laat in den middag werd de lucht helder; en op eens hoor ik me daar een gebrul opgaan voor uit de boot: „Land! Land!" Dat was een oogenblik om nooit te vergeten. Toen zijn we gaan trekken aan de riemen van-wat-heb-je-me-daar. Maar den volgenden morgen maakten we pas land, vlak bij een waterval. We dronken als gekken; we maakten een groot houtvuur; daar kookten we soep op van kaakjes, een beetje corned beef en eendeneieren, en dat was de zaligste rats, die ik ooit geproefd heb.

Den volgenden dag, hadden we een gelukje; we vonden de boot van den derden stuurman terug. Die had het door, hoe Barentsz en Heemskerck het volgehouden hadden. Hij had een eendenvanger gemaakt, van een stuk touw en een stok. Dan ging hij plat op een rots liggen, liet de strik bengelen, en de stomme dieren, die sinds Barentsz misschien geen mensch gezien hadden, staken hun nieuwsgierigen kop netjes in de lus. Dan maar hijschen! het mes er bij, de boutjes de pot in, en smikkelen. We hebben er zeker tien dozijn soldaat gemaakt, en voelden ons nieuwe menschen.

Eindelijk belandden we bij het radiostation; nou, ik kan u zeggen: daar zat muziek in. De Russen zijn beste menschen. De soldaten van het Roode leger stopten ons in hun bedden; ze gaven ons hun kleeren; de zieken werden met een vliegboot Archangel gebracht en wij kwamen achterna in een schoener. In Archangel hebben we kunnen zien, hoe de Russen werken. Als er schepen ontladen moeten worden, dan werken die gasten geen 8 uur, of 12 uur, maar tot ze er finaal van slaap bij neervallen; want oorlogstuig, daar hangt hun leven aan. Ze zijn allemaal overtuigd van de overwinning. De kinderen kwamen dikwijls voor ons dansen; maar ze wilden er geen spie voor hebben, hoor! Als we in de ouwe tram kwamen, die door de stad tjingelt, dan stonden zelfs de Russische vrouwen voor ons op; en in de scheersalon, waar ik elken dag kwam, kreeg ik geen kans van betalen.

En nou zijn we na een lange reis weer hier. Een stuk of wat van onze menschen zullen nog een poos in bed moeten blijven. Maar ze geven het niet op! En wat mij betreft — ik solliciteer naar een konvooi voor Malta; een beetje lauw water is voor de afwisseling ook wel prettig. Aan de wal blijven is niets voor mij; dat is net goed voor dat tuig van N.S.B.-ers. U moet maar zoo denken: we zijn allemaal mannen, maar er is *een* vrouw, waar we voor blijven varen, en dat is onze Koningin!"

NEDERLAND'S MOTOR-TORPEDOBOOTEN IN ACTIE

Door iemand aan boord

MOTORTORPEDOBOOT is de officieele naam voor dit gebroed, doch hoeveel bijnamen zijn de booten van dezen dienst al niet gegeven. Men heeft ze o.a. de „ muskieten " of nog beter „ wespen " van de vloot genoemd. Broertjes van de M.T.B.'s zijn de M.G.B.'s — motor „ gun " booten; inplaats van de torpedo's voeren ze meer aan artillerie mee.

De moderne M.T.B. heeft motoren met zoo'n vermogen dat zij haar met een geweldige snelheid over het water jagen, tusschen de 40 en 50 mijl per uur. Het is een sensatie op zichzelf zoo over het water te vliegen. Wat dit wil zeggen met een beetje onguur weer, kunnen slechts zij beseffen, die uit zijn geweest in zulk weer. Het is een vrij onaangename gewaarwording voortdurend door je knieën te zakken door de smakken die de boot maakt, niet te kunnen drinken doordat het eenvoudig onmogelijk is een glas aan de lippen te houden, binnen te komen met pijn in de borst en te ontdekken dat er ribben gebroken zijn of gekneusd, door de kracht van den smak waarmee je ergens tegenop geworpen bent. Op momenten dat het er op aan komt, heb je je handen ergens anders voor noodig dan als steun voor jezelf. De commandant en de roerganger staan op dikke rubber matten teneinde hun werk mogelijk en minder schokkend te maken. De zeetjes, die over komen, slaan in je gezicht als een schot hagel, 's zomers is het al niet prettig, 's winters is het niet te harden, maar uitgekeken moet er worden als er prijs op wordt gesteld nog eens terug te komen.

Waterdicht kleeden is een vrij hopeloos werk. Na een paar uur siepelt het water toch langzaam maar zeker je ruggegraat langs en het is soms maar een armzalig hoopje mensch, dat na een nachtelijke patrouille den wal opstapt.

Van aflossing is geen sprake. Allen staan op post, van uitgaan tot binnenkomen, varieerend tot en met 10 uur lang soms; en het vergt veel van de oogen met deze snelheden. Er staat een constante zware druk op door den wind. Is het windstil, dan is er altijd nog de opgestoomde wind van tientallen KM.'s per uur sterk. Daarbij komt dan nog het zeewater.

Het werk van de menschen in de motorkamer is ook niet gering. Behalve de atmosfeer komt hier nog het oorverdoovend geronk, van de motoren bij. Spreken met elkaar is uitgesloten, zelfs aan dek moet je brullen tegen iemand die een paar meter van je af staat. Uren na een patrouille heb je nog een gevoel in je hoofd of er een zwerm horzels in rond vliegt.

Het is een werk voor jeudige menschen. De leeftijdsgrens is niet voor niets zoo laag. Een prettige dienst echter, met veel zelfstandigheid en mogelijkheden voor jonge officieren om iets te presteeren waar zij anders nog geen kans toe zouden krijgen. Veel vrijheid, zeker, maar als het er op aan komt, wordt er misschien ook meer gevergd van het physiek dan bij eenigen anderen dienst.

Gelukkig is het weer ons niet te vaak ongunstig gezind. Bij te ruw weer blijven wij binnen, daar de boot te pletter zou slaan, en dan is het een waar genoegen om met deze booten te ritselen. Vooral gedurende de zomernachten, als de zee als een groote spiegel onder het maanlicht lijkt, is het geen oorlog en doet het je denken aan een nachtelijken tocht op de Kaag — bijna tenminste.

Het varen in groepsverband brengt natuurlijk weer meer moeilijkheden met zich mee. Om in het pikkedonker met hooge vaart goed in verband te blijven, eischt voortdurende oplet-

tendheid om met plotselinge koersveranderingen niet op elkaar in te loopen en elkaar niet kwijt te raken. Het heeft echter ook iets gezelligs, omdat je de kerels van de andere booten zoo goed kent. Het zijn je vrienden en samen zoek je den vijand op. Als je even niet goed op post bent, weet je precies wat ze op de andere booten zeggen, alsof het te hooren was. Bij binnenkomst krijg je de bevestiging van je vermoedens.

Het werk van deze booten is duidelijk — torpedeeren van vijandelijke schepen. Het bereiken van dit doel is echter niet zoo eenvoudig als het lijkt. Als de Hunnen met een of twee schepen door het Kanaal komen, die een torpedo waard zijn — altijd 's nachts — dan is er staat op te maken, dat het escorte ongelooflijk zwaar is. Dit scherm bestaat meestal uit bewapende treilers en zgn. „ E " booten — de moffen noemen het „ Schnell " booten. Het is een combinatie van een M.T.B. en een M.G.B., grooter dan onze booten en met veel meer artillerie dan een M.T.B.

Is het sein aanvallen geblazen, dan moet je eerst maar zien door het scherm heen te breken, om tot lanceeren te komen en daarna moet je maar zien hoe je je huid redt. Zoodra ze je in de gaten hebben, breekt de hel los. Lichtgranaten zetten je in het zonnetje en roode, witte en groene tracer-kogels van de mitrailleurs geven het geheel al spoedig een heel feestelijk aspect. Het lijkt wel wat op vuurwerk in Scheveningen.

Wanneer de kogels zoo om je ooren fluiten, en je hoort ze zoo hier en daar inslaan, weet je gewoon niet hoe je je helm op je hoofd te zetten. Met slagzij over SB. of BB., voorover of achterover — tenslotte laat je hem maar ergens staan, ze vliegen toch aan alle kanten voorbij. Een nevelscherm doet dan wonderen. Het is een interessant en spannend bedrijf en als je voor iederen kogel, die er in die minuten op je afgevuurd werd, een shilling kreeg, zou je er een piekfijn verlof van kunnen doorbrengen in Londen (dat zegt wat!).

Wanneer de booten binnen zoo vredig naast elkaar liggen, met de eere-lidteekens van geleverde slagen zichtbaar, lijkt het wel een bedrijf in een jachthaven. Vergeten is de hardheid, en plotseling trekt een sein op een van de andere booten je aandacht. Het is misschien wel een unieke gewoonte dit: het is nl. de „ gin "-pendant die er waait, ten teeken dat de officieren van de andere booten daar aan boord een borrel kunnen komen halen. Bijzonder gezellige uurtjes zijn het, waarop de schade van afgeloopen nachten wordt ingehaald.

Dan gaat de strijd echter weer voort. Ons Hollandsche tikkertje klopt nog onversaagd om te helpen tot de bevrijding van ons geliefde Vaderland en wij zijn bereid en gereed om op de order: „ Proceed to sea and attack ", zee te kiezen en den vijand op te zoeken, vergezeld van den wensch „ Good hunting and God-speed to you."

Een communiqué

NEDERLANDSCHE motortorpedobooten waren onder de lichte marinestrijdkrachten, die onlangs in het Kanaal onder de Fransche kust een goedgeslaagden aanval hebben gedaan op Duitsche schepen.

Volgens het Britsche communiqué was een patrouille van Geallieerde lichte marine-vaartuigen aan het patrouilleeren langs de Fransche kust, toen een aantal Duitsche mijnenvegers in zicht kwam, varend in de richting van Calais. De Geallieerde schepen openden onmiddellijk vuur en zetten den aanval door tegen talrijker en met veel zwaarder geschut bewapende vijandelijke vaartuigen. Een van onze booten werd door lichtspoorprojectielen getroffen en eenige voorwerpen geraakten in brand. De commandant van de boot smeet de brandende voorwerpen overboord en voorkwam op die wijze dat de brand zich uitbreidde. De aanval werd zoo vastbesloten en moedig doorgezet, dat de vijand ondanks de overmacht het gevecht staakte en trachtte te ontkomen naar de veilige kust.

Een Nederlandsche M.T.B. volbracht intusschen een schitterenden aanval. Onder een hagel van kogels van Duitsche treilers brak zij door het cordon rond een zwaar beschermden tanker heen, drong tot dicht bij het schip door, en vuurde een torpedo af. Een geweldige zuil van water steeg op en er kan geen twijfel aan bestaan of de tanker was ten tweeden male ernstig getroffen. De Nederlandsche M.T.B. voer toen weer dwars door het veiligheidscordon van Duitsche treilers en E-booten heen en keerde veilig in Britsche haven terug. Zij was er vanaf gekomen met . . . twee kogelgaten!

RADIO

DE Minister van Algemeene Oorlogsvoering van het Koninkrijk, Professor Mr. P. S. Gerbrandy, heeft besloten tot samensmelting der beide omroepen *Radio Oranje* en *De Brandaris* tot één omroep, die natuurlijk den naam *Radio Oranje* zal blijven dragen.

Radio Oranje genoot gezag als omroep, staande onder de auspiciën der Nederlandsche Regeering; daarnaast had *De Brandaris* zich ook in bezet Nederland vele luisteraars verworven door zijn inspireerende uitdrukkingswijze.

Het is de bedoeling der Regeering geweest, deze beide onmisbare elementen in één nieuwen omroep te vereenigen, teneinde tegemoet te komen aan de eischen, welke in de huidige omstandigheden aan een dergelijke uitzending mochten worden gesteld. Wegens de hiervoor benoodigde concentratie van krachten zal het vernieuwde *Radio Oranje* volstaan met twee kwartieren zendtijd. De zendtijden van *Radio Oranje* zijn dus voortaan:

Voor de achtemduitzending:

11.45 G.M.T. — 12.45 tijd van het bezet gebied: 1500 meter, 373 meter, twee golflengten in de 41 meterband, in de 31 meterband, in de 25 meterband, 16.86 meter, 13.86 meter.

Voor de avonduitzending:

19.45 G.M.T. — 20.45 tijd van het bezet gebied: 1500, 373, 285 en 261 meter, 2 golflengten in de 49 meterband, in de 41 meterband, 1 golflengte in de 25 meterband.

Om 10.45 G.M.T. — dat is 11.45 tijd van het bezette gebied (dus vroeger het eerste kwartier van *Radio Oranje*) zal de B.B.C. in het vervolg een kwartier nieuws en commentaar uitzenden.

VORDERINGEN OP DUITSCHLAND

Een nieuwe geraffineerde oplossing van het „probleem"

Door den financieelen medewerker van Vrij Nederland *te Londen*

DE Duitsche financieele pers heeft zich den laatsten tijd druk bezig gehouden met de groote schulden, welke Duitschland in de bezette landen gemaakt heeft en nog dagelijks maakt.

Het paste nu eenmaal in de Nazi propaganda voor de Nieuwe Orde, dat de uitbuiting van de landen, die men nog voor de zoogenaamde Nieuwe Orde wilde winnen, zooveel mogelijk gecamoufleerd werd onder het mom van handeldrijven. Daarom was Duitschland ook bereid, voor alles wat er uit de bezette landen werd weggehaald te „betalen." Wanneer de tuinder, die zijn producten naar Duitschland moet sturen, in guldens betaald krijgt dan mag hij wel kankeren, dat hij ze liever aan zijn hongerige landgenooten had verkocht, maar hij merkt dan toch niet, dat hij werkelijk bestolen wordt, zoo werd althans geredeneerd.

Het was zoo'n eenvoudige procedure voor de Duitschers om te „betalen." De centrale banken van de geëxploiteerde gebieden kregen opdracht om telkens wanneer de Duitschers iets kochten, of het nu voedsel was, of goederen, of aandeelen of zelfs arbeid van de bevolking, bankbiljetten beschikbaar te stellen ter betaling aan de leveranciers, in ruil waarvoor de centrale bank van de Duitschers dan een vordering kreeg op Berlijn. Aanvankelijk werd er over de steeds toenemende vorderingen op Berlijn maar weinig gesproken. Van lieverlee begon men echter hier en daar lastige vragen te stellen. Wat heeft de volksgemeenschap aan de marken in Berlijn wanneer ze niet besteed kunnen worden om er iets voor te koopen? „Nog even geduld hebben", was het antwoord van Berlijn, „zoo gauw we kunnen leveren kunnen deze marken besteed worden om er goederen voor te koopen. Het is slechts een kwestie van tijd. Op het oogenblik hebben wij onze handen te vol."

Intusschen zijn de vorderingen van de volksgemeenschappen der bezette landen in snel tempo blijven stijgen. Volgens het „Institut für Konjunkturforschung" hadden de bezette landen aan het eind van 1941 op die manier alreeds een tegoed van niet minder dan 7000 millioen Reichsmarken in Berlijn gekweekt. Voor dit bedrag had Duitschland voedsel, goederen, effecten, arbeid, „gekocht" zonder er iets voor in ruil te leveren. Volgens de „Neue Züricher Zeitung" waren deze vorderingen op Berlijn einde Juni j.l. reeds gestegen tot 9000 millioen Reichsmarken, en gezien de aanhoudende toeneming van de Duitsche schuld aan bijv. de Nederlandsche Bank, kan men er zeker van zijn, dat op het oogenblik dit bedrag de 10.000 millioen Reichsmarken overschreden heeft.

Terloops zij opgemerkt, dat in Nederland Rost van Tonningen, die in de boeken van zijn centrale bank al de Nederlandsche vorderingen op Duitschland ophoopt, zelf al een beetje verlegen is geraakt met het tempo van deze stijging. Aanmerkelijke bedragen heeft hij al overgeheveld naar de schatkist. Als je tegelijk President van de Nederlandsche Bank en Secretaris Generaal van Financiën bent, is dat gemakkelijk te regelen. Toch zit de Nederlandsche Bank thans nog met een bedrag van 1500 millioen gulden aan dergelijke vorderingen. Het is verre van aangenaam om deze vorderingen door de Duitsche „Wirtschaftsdienst" als „Verelendungssalden" betiteld te zien. Dat doet de propaganda voor de zegeningen van de Nieuwe Orde geen goed.

Zooals gezegd, hebben Duitsche financieele kringen zich den laatsten tijd met deze toenemende Duitsche schulden aan de bezette gebieden druk bezig gehouden. Daarbij wordt natuurlijk van de veronderstelling uitgegaan, dat de Duitschers als „Herrenvolk" Europa na den oorlog zullen beheerschen. Maar, zoo zegt financieel Berlijn, dan moet er toch een oplossing gevonden worden voor de schulden, die Duitschland thans maakt. Zooals de positie nu is zouden deze marken door de vazallen gebruikt kunnen worden om in Duitschland goederen aan te koopen. Dat is natuurlijk nooit de bedoeling geweest.

De Duitsche „Wirtschaftsdienst" van 11 September is daarvoor op het geraffineerde idee gekomen om deze markensaldi, die op het oogenblik, in ieder geval theoretisch, onmiddellijk opvraagbaar zijn, te laten omzetten in vorderingen op langen termijn. Dit zou dan moeten gebeuren door in de bezette landen Duitsche leeningen op langen termijn uit te geven. De Duitsche Regeering zou dan later in haar handelsverkeer weer met een geheel schoone lei kunnen beginnen! M.a.w. wanneer Duitschland weer in staat is om te leveren dan zou dit geschieden niet ter likwidatie van thans gemaakte schulden — zooals de Nazi propaganda tot dusver nog heeft toegezegd—maar dan zouden in ruil voor de door Duitschland te leveren goederen, door de bezette landen weer grondstoffen, voedsel, etc. in ruil verschaft moeten worden.

De zegeningen van de Nieuwe Orde beginnen zich steeds duidelijker af te teekenen.

GEUZENVOLK

door Prof. M. Bokhorst

★

3 October 1574 — ***Leiden***
8 October 1573 — ***Alkmaar***
12 October 1573 — ***Slag op de Zuiderzee***

JAN VAN DER DOES

EEN merkwaardig slag menschen was het, dat handjevol vastberadenen, dat de Nederlanden heeft vrijgemaakt. Burgers, die zich liever lieten dood hongeren, dan zich te onderwerpen. Boeren, die bereid waren kostbare dijken, het werk van eeuwen, door te steken en brak water over goede aarde te laten loopen. Vrouwen, die meevochten als mannen, in een tijd, dat er van hun emancipatie nog niet werd gedroomd. Visschers en schippers, die jaren achtereen als vrijbuiters, maar ook als vogelvrijverklaarden, op zee hebben rondgezworven. De Delftenaren, die bij een poging tot ontzet van Haarlem sneuvelden, waren volgens de verlieslijst „boeckprinters, backers, koeckbackers enz." Een vreedzaam volk, dat geen geregeld leger vormde, maar dat te wapen liep, daar waar de nood aan den man kwam.

Cornelis Dirksz, de waardige burgemeester van Monnikendam, versloeg als vlootvoogd der Geuzen den Spanjaard in den slag op de Zuiderzee (12 October 1573). De deftige weduwe Kenau Hasselaer voerde in Haarlem een vrouwenbataljon aan.

De stadstimmerman Pieter van der Mey uit Alkmaar placht met brieven van den Prins in een uitgeholde stok dwars door de Spaansche linies te sluipen en de Noord-Hollandsche boer 't Hoen doodde met 18 makkers een bende Spaansche ruiters van 128 man.

De zeeman Jan Haring uit Hoorn, die op zijn eentje den dijk van de Diemermeer tegen de Spanjaarden hield, ging later vrijwillig een wissen dood tegemoet door de admiraalsvlag van Bossu's schip af te rukken. Laurens Reaal, de gezeten koopman, die Geuzenliederen schrijft: „Ontwaeckt ghy Christen alle . . ."; en de zeventienjarige straatzanger Cornelis Pietersz, die zijn volksgenooten ermee tot vroomheid maant: „Hoort toe, ghy minschen, groot en cleyn . . ." Jonker Jan van der Does, geleerde en dichter van naam, trad op als commandant van den Leidschen burgerwacht, die de wallen moest verdedigen. En Adriaan van der Werff, uit de „kleyne luyden" van Leiden, maar om zijn Geuzentrouw burgemeester geworden, heeft, met de woorden die hij tien dagen voor het ontzet den Spaanschen boodschappers toeriep, aan het geheele Nederlandsche volk voor alle tijden den weg naar de vrijheid gewezen: " . . . en als ons immers ten lesten spijse sal commen t' ontbreken, so hebben wy noch elck eenen lincken aerm, die wy sullen afeten, en den rechten nog behouden om den tyran en synen bloetdorstigen hoop van onse muren te keeren. En so ons de Heere voor onse welverdiende straffe in u lieder handen laet vallen (Wiens goedtheydt wy dat niet toebetrouwen), so en willen wy daerom van Syn Woort niet wijcken, noch ophouden onse vaderlantsche vryheyt te verdedigen; ja, liever onse Stadt selve in brande steken, dan u tot nutte wesen en uwe slaven worden. Want beter is 't, also te sterven, dan uwe bloetdorstigheyt

Kenau Simonsz Hasselaer, 46-jarige heldin van Haarlems heldhaftig verzet.

aen onse lichamen en conscientie te lyden".

* * *

Aldus sprak de zeemtouwer Adriaan van der Werff. Duizenden Nederlandsche arbeiders zeggen het hem tot op den dag van heden na. Hij volhardde, ondanks het gedoe van de „glippers", ondanks de halfhartigen en de bevreesden voor geld en voor goed. Overloopers, halfhartigen en aanbidders van het ~~gouden kalf — zij zijn er ook nu~~ nog in Nederland. Maar ook nu weer zullen de vastberadenen overwinnen.

Den overloopers, den landverraders roepen wij toe: Bedenkt hoe na amper vier eeuwen onze straatliederen de „glippers" van 1574 nog te schande maken: ons volk vergeet zoo iets niet en nooit. De ontaarde Nederlander, die thans den ambtszetel van Van der Werff heeft ingenomen heeft 3 October „gevierd". Wij vragen ons af, hoe hij zich zal hebben gevoeld: de burgemeester — een glipper!

Dengenen, die nu nog hangen aan het aardsche goed, roepen wij toe de woorden van het oude Geuzenlied tegen Alva:

Maer die sijn hert op Mammon stelt,
Moet oock ombeeren t' lieve gelt,
Sijn God, sijn vleesch betrouwen,
Hy eyscht den thienden met ghewelt,
Diet gheeft, sal niet behouwen.

Want gheeftmen dick van thienen een,
Daer blijft ten lesten een noch gheen,
Wol mach een Herder stillen;
Dees Wolf ix met wol noch melck te vreen,
Hy wil de schaepkens villen.

Den halfhartigen eindelijk roepen wij toe de woorden van hetzelfde geuzenlied:

O Nederlant ghy zijt belaen
Doot ende leven voor u staen,
Dient den Tyran van Spangien,
Of volcht (om hem te wederstaen)
Den Prince van Orangien.

Helpt den Herder die voor u strijt
Of helpt den Wolf die u verbijt,
Weest niet meer Neutralisten . . .

DE ECONOMISCHE TOESTAND IN NEDERLANDSCH-INDIE ONDER DE JAPANSCHE BEZETTING

IN Nederlandsch-Indië wordt de situatie niet alleen bepaald door het feit van de bezetting door Japan en de onvermijdelijke consequenties daarvan, (zooals het verbreken van de overzeesche verbindingen met een groot deel van Indië's import- en exportgebieden). Men heeft hier namelijk ook rekening te houden met het feit, dat het Japan niet slechts te doen was om militaire bezetting van Indië in verband met den Pacific-oorlog, doch om veroovering en inlijving van Indië in het Grooter Oost-Aziatische economische blok, beheerscht door Japan en ten eigen bate geëxploiteerd. Dit laatste brengt mede, dat Japan zonder eenige scrupule de economie van Indië zal gaan omzetten naar zijn eigen behoeften, en daarmede is het dan ook reeds druk bezig.

Nederlandsch-Indië is een eilandenrijk, met enorme rijkdommen in den vorm van vruchtbaren bodem, tropisch klimaat en delfstoffen; voorts heeft het een talrijke, intelligente bevolking als arbeidsreservoir, en er was een ervaren Nederlandsche economische leiding. In verband met de overbevolking van sommige deelen, zooals Java, was de economie in Indië echter een kwestie van fijn evenwicht, dat in stand werd gehouden door de importen van overzee in ruil voor de Indische exportproducten; ook de stichting van industrieën in Indië, alsmede de kolonisatie van duizenden gezinnen uit de overbevolkte streken van Java naar de Buitengewesten, een en ander onder aanmoediging en met behulp van de Indische Regeering, waren middelen om de welvaart van het land te handhaven.

Wat komt nu van dit alles terecht onder de Japansche overheersching?

Voor Japan is Indië in principe niet anders dan een gebied, waar het zooveel mogelijk grondstoffen vandaan moet halen met zoo gering mogelijke kosten, terwijl Japan anderzijds momenteel niet in staat is

DUITSCHLAND'S ECONOMISCHE POLITIEK

(zooals het Londensche weekblad Punch *het ziet)*

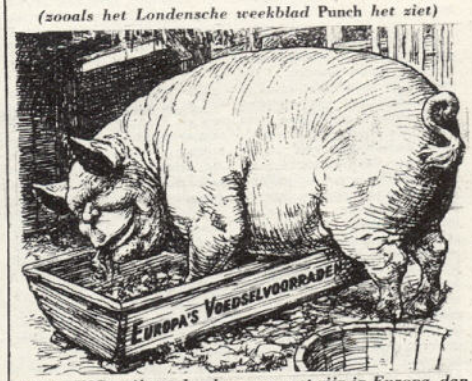

GOERING: „Als er dan honger moet zijn in Europa, dan in geen geval in Duitschland"— (4 October j.l.)

daartegenover iets aan Indië te leveren wat van belang is. Om een voorbeeld te noemen: een van de belangrijkste importgoederen voor Indië, in normale tijden, waren de textielproducten, de katoenen goederen waarmede de inheemsche bevolking zich in hoofdzaak kleedt. De Japansche textielindustrie is echter afhankelijk van geïmporteerde katoen (welke geproduceerd wordt in Amerika, Egypte en Britsch-Indië en dus tijdens den oorlog voor Japan onverkrijgbaar is). Doch zelfs indien Japan bereid en in staat was, textielproducten aan Indië te verkoopen in ruil voor Indische grondstoffen, dan zou het in de aflevering belemmerd worden door gebrek aan scheepsruimte. En dit geldt op vrijwel elk gebied van Indischen import.

De economische verhoudingen tusschen Japan en Indië zijn derhalve van eenzijdigen aard. De Japansche schepen, welke de verbindingen onderhouden tusschen Japan en zijn legers overzee in Birma en het Zuiden van de Pacific, kunnen op de thuisreis naar Japan een zeker kwantum grondstoffen uit Indië medenemen, zooals petroleum, rubber, tabak, thee, hout, rijst, suiker enz.; maar Indië krijgt daarvoor niets noemenswaards in ruil. Het land en de Indonesische bevolking verarmen dus snel; zelfs indien de Japanners voor alle exportgoederen uit Indië contant betalen (in Japansch papiergeld) zou dit niet anders zijn dan een toekomstige vordering op Japan, met een uiterst geringe kans om er ooit iets voor te kunnen koopen.

Intusschen is er natuurlijk, in dezen Japanschen opzet, weinig of geen plaats voor de Indische industrie die in de laatste tien jaar bezig was op te komen en aan tienduizenden arbeiders vooral op Java werk en welvaart gaf. De weefnijverheid bijvoorbeeld was afhankelijk van ingevoerde garens en grondstoffen, die Japan niet kan leveren. De eenige belangrijke Indische industrie, welke de Japanners in leven probeeren te houden, is de petroleumindustrie; maar daarin worden zij belemmerd door de gevolgen van de vernielingen van de machinerieën en raffinaderijen gedurende den oorlog, welke Japan in verband met de oorlogstaak van zijn eigen metaalindustrie slechts moeilijk en langzaam kan herstellen.

Het algemeene economische beeld van Nederlandsch-Indië, zoowel voor het oogenblik als voor de toekomst, is er een van snel toenemende verarming, en terugval op het peil van den inheemschen voedsel-landbouw ter voorziening in eigen behoeften. Het mag als een geluk worden aangemerkt, dat Indië in staat is op dit gebied in die eigen behoeften te voorzien, zoodat voor hongersnood althans voorloopig niet behoeft te worden gevreesd. Want niet alleen was in de laatste jaren de productie van rijst en andere voedingsgewassen in Indië door aanmoediging en voorlichting van overheidswege zoodanig opgevoerd, dat het land het geheel zonder importen uit het buitenland kon stellen; doch ook bij het uitbreken van den oorlog met Japan heeft de Indische Regeering voor oogen gehouden, dat aan de levensmiddelenvoorziening van de bevolking niet mocht worden geraakt. Daarom is dan ook bij de uitvoering van de politiek der „verschroeide aarde", die in Indië zoo grondig werd toegepast, een uitzondering gemaakt voor alles wat met de voedselvoorziening in verband stond. Voedselvoorraden zijn dus niet vernietigd, en ook heeft men nooit opzettelijk verwoestingen aangericht in de talrijke rijstpellerijen.

In dit verband mag ook worden vermeld, dat de Bandoengsche Kininefabriek slechts gedeeltelijk is vernield, en dat de overblijvende capaciteit van deze inrichting voldoende is om de behoeften van Indië aan genees- en voorbehoedmiddelen tegen de malaria te dekken.

Voor de inheemsche bevolking

is derhalve in dit opzicht nog vóór den val van Java zoo goed mogelijk gezorgd.

Een bijzonder droevige situatie ontstaat echter voor de Nederlanders in Indië en hunne gezinnen. Het spreekt wel vanzelf, dat er in de Japansche plannen voor de Nederlanders in Indië op den duur in het geheel geen plaats is, noch in ambtelijke betrekkingen, noch in het particuliere bedrijfsleven. De Nederlandsche banken zijn gesloten; hun taak is overgenomen door de Japansche banken. De suikerindustrie wordt tot één derde ingekrompen. In de tabak is men overgeschakeld op de teelt van sigarettentabak voor de inheemsche en Japansche markt. Andere ondernemingen, die nog geheel of gedeeltelijk aan den gang blijven, zooals de rubber en de olie-industrie, zijn in beslag genomen en werken voor Japansche rekening. In zulke bedrijven, en in enkele vitale bedrijven zooals electriciteitsvoorziening en spoorwegen, werkt nog een deel der Nederlandsche werkkrachten door, min of meer gedwongen, en tegen een karig loon.

Doch overigens leiden de Nederlanders in Indië — voor zoover zij niet als krijgsgevangenen in de interneeringskampen verblijven — een kommervol bestaan, zoo lang mogelijk terend op bestaansmiddelen welke hun nog resten. Vereenigingen tot onderling hulpbetoon en ondersteuning zijn overal georganiseerd, en doen uitstekend werk. Verder hebben de Japanners voorschriften uitgevaardigd om echtgenooten en gezinnen van Europeesche krijgsgevangenen te laten samenwonen met andere Europeanen, die als gevolg van de hooger beschreven economische omstandigheden buiten staat zijn geraakt, hun leven op den ouden voet voort te zetten; men dient zich dat zoo voor te stellen, dat thans in de ruime Indische huizen twee of drie gezinnen gedwongen samenwonen.

Als eenigszins geruststellende factor valt o.a. te vermelden, dat er inderdaad geen nijpend gebrek schijnt te zijn ontstaan aan levensmiddelen van eigen bodem (rijst en groenten, visch en vleesch). Maar nog belangrijker is, dat de houding der Indonesische bevolking tegenover de zoo zwaar getroffen Europeanen vriendschappelijk en sympathiek is gebleven; de Indonesiërs zullen onze menschen helpen waar zij kunnen. Dit komt voort uit het beschaafd en goedhartig karakter van de Indonesische volken in het algemeen; het vormt bovendien de schoonste belooning voor de gemoedelijke verhouding tusschen blank en bruin die altijd heeft bestaan, en voor de verstandige koloniale politiek van Nederland, juist in de vroegere tijden van onzen voorspoed.

HELDHAFTIG POLEN

OVER heel Europa hangt de zwarte schaduw van het juk der slavernij. De landen worden geplunderd en de wetten vertrapt; maar de beulsknechten en landverraders worden bekleed met het purper der eer. De schenners van het Kruis worden onderscheiden en de dienaren Gods in de kerkers geworpen. Zoo voert het verwaten volk der Duitschers den totalen oorlog: tegen instelling en traditie, tegen rijkdom en schamelheid, tegen de lichamen en de zielen.

Indien één volk gerechtigd is, om Jeremia's bittere klacht te herhalen: „ Ons erfdeel is tot de vreemdelingen gewend; onze huizen tot de uitlanders" dan zijn het wel de Polen. Het land is in twee stukken gescheurd: het westelijke en zuidwestelijke deel, waar negen millioen Polen woonden, is bij Duitschland ingelijfd en heet nu „ Warthegau "; het oostelijke deel vormt het z.g. „ Gouvernement-Generaal " waar 12 millioen Polen woonden. Twee millioen Polen zijn vanuit het ingelijfde deel naar het Poolsche reservaat verbannen; de totale Poolsche bevolking van beide deelen is met zeker 200.000 zielen verminderd, ongerekend de 700.000 Joden, die eveneens vermoord werden.

Maar zwaarder dan alle plunderingen en wreedheden weegt op den waarachtigen Pool de meedoogenlooze uitroeiingsoorlog, die de verdrukker voert tegen zijn ziel, zijn kerk, zijn beschaving. Sinds 1939 hebben de Moffen twee millioen Poolsche boeken vernietigd. Op voorstel van den universiteits-bibliothecaris van de door de Moffen gestolen academie te Poznan, een zekeren Latermann, worden alle overige boeken nu verzameld om verstampt te worden. Reeds in 1939 sloten de Moffen vier van de zes Poolsche hoogescholen; het meerendeel der professoren werd achter prikkeldraad gesleurd. Na de Duitsche bezetting van het door de Sowjets geannexeerde Oost-Poolsche gebied werden de poorten der hoogescholen te Wilna en Lwow eveneens dichtgespijkerd. Ook de middelbare scholen verdwenen. De Moffen willen van de Polen een volk van werkdieren maken; en de beul weet, dat kennis macht is. Daarom moet de Pool dom blijven. Het is de bedoeling der beulen om hun slaven de „ zegen " der onwetendheid te schenken.

Het Poolsche volk is geloovig. Ook Godsgeloof is een bron van kracht; daarom vergrepen de Moffen zich met woede aan priesters en kerken. Ziehier een typische vraag der Gestapo aan Poolsche priesters, nadat de beulen hun eerst de kaken gebroken hadden: „ Geloof je aan God? Geloof je, dan ben je een idioot; geloof je niet, dan ben je een huichelaar." Ziedaar het Teutoonsche beschavingspeil. In October '41 werden alle kerken in de Warthegau gesloten en de priesters gevangengezet; later lieten de

Meer dan 150 ondergrondsche bladen in Polen zijn een getuigenis van den ongebroken geest der bevolking.

Moffen 30 priesters vrij, en zij stonden de 180.000 katholieke Polen in de stad Poznan edelmoedig het gebruik van twee der 20 kerken toe. De overige kerken worden gebruikt als militaire magazijnen of als gevangenissen.

De rapporten van Kardinaal Hlond, primaat van Polen, aan Paus Pius XII, inzake de vervolging der katholieke kerk in Polen vormen een gruwelijk document, dat elken Duitscher, tot eeuwige schande zal strekken. Laten wij volstaan met een enkele aanhaling uit het rapport over de vervolging te Bydgoszcz: „ . . . De slachtoffers, mannen en vrouwen, werden op het marktplein bijeengedreven, waar ze vier uur lang met hun handen in de hoogte moesten staan. Een vrouw, die de marteling niet langer verdragen kon, en probeerde te ontsnappen, werd onmiddellijk neergeschoten. Op het plaveisel lagen zeven lijken, waaronder de fraters Szarek en Wiorek. De Duitschers hadden Szarek's bril in zijn gezicht getimmerd; toen braken ze zijn neus en zijn kaak met hun geweerkolven, sloegen hem de oogen uit, braken zijn sleutelbeen en schoten hem eindelijk dood."

Het geboortecijfer voor de groote steden in het Gouvernement-Generaal bedroeg in Augustus '39 2.365; het sterfecijfer 933. In Augustus '41, was het geboortecijfer gedaald tot 925; het sterftecijfer rees tot 1729. De Joodsche bevolking wordt uitgeroeid. In het ghetto van Wilna, dat in 1939 80.000 Joden herbergde, waren er eind '41 nog slechts 14.000; op het oogenblik bestaat het ghetto niet meer, omdat alle Joden gedood zijn.

De honderdduizenden krijgsgevangenen, die allen in het Oude Rijk slavenarbeid verrichten, worden behandeld volgens de woorden, geuit door Gauleiter Greiser, afgedrukt in de Essener Nationalzeitung: „Ze mogen zichzelf gelukkig achten, dat ze in het leven mogen blijven, om te werken in dienst van den overwinnaar."

In het bovenstaande hebben wij slechts een zwakke afschaduwing kunnen geven van het zwarte leed, dat over millioenen is neergedaald. Hoe verdraagt de Pool dit alles? De Zwitsersche courant *Die Nation* schreef hierover in een hoofdartikel onder de titel: „*De voosheid van het geweld*" het volgende: „De vrijheidsdrift van het Poolsche volk is altijd machtiger gebleken dan welke onderdrukking dan ook, en zal dat altijd zijn. De Polen ondergaan hun

Ondanks het verbod der Moffen, zijn er steeds moedigen, die bloemen neerleggen op het graf van den Onbekenden Soldaat te Warschau.

huidige beproevingen met een onwrikbaar geloof in de Voorzienigheid en in het lot van de Poolsche natie. Wanneer men hen vraagt, of deze martelingen hun krachten niet te bovengaan, dan antwoorden ze: „We houden vol! We komen er door! Het is niet de eerste keer!" De strijd tegen nationale rampen, de eeuwen door, heeft de Polen ongevoelig gemaakt voor welke terreur dan ook." Het plan een slavenhorde van hen te maken door hen te berooven van hun geestelijke leiders, is tot mislukking gedoemd, juist wegens de onwrikbare wils kracht onder beproevingen, die in hun bloed is overgegaan.

En daarom ook laait het daadwerkelijk verzet zoo heftig op. De Polen weten, dat er slechts één waarachtige nieuwe orde is, de orde van het verzet, een orde, bezegeld met bloed, en daarom onvergankelijk; een orde, doorvlamd van vrijheidsliefde, en daarom onverwoestbaar. Eind Juli lieten Poolsche guerilla's bij Krakow een Duitsche troepentrein uit de rails loopen: 30 Moffen kwamen om. Uit weerwraak hingen de Duitschers 150 Polen op aan de telegraafpalen langs de spoorlijn. Maar de guerilla's laten zich niet afschrikken. In het mijndistrict Bezdin leverden ze met 30 man vanuit een achterkamer een revolverslag tegen de Gestapo: 28 der Polen ontkwamen. Eind Augustus omringden detachementen Gestapo en S.S. een klein huisje in een buitenbuurt van Radom. Volgens hun inlichtingen moest in de kelder een drukpers staan, terwijl de ruimte gelijkvloers gebruikt werd als redactielokaal van een der dozijnen ondergrondsche bladen, die ondanks de terreur blijven verschijnen. Op het oogenblik van de overval waren drie mannen en een vrouw er aan het werk. De vier dappere patriotten, die zagen, dat geen ontsnapping meer mogelijk was, vernietigden alle documenten en openden toen het vuur. Drie moffen werden ernstig gewond. Eindelijk slaagden de beulen erin het huis in brand te steken; de patriotten kwamen in de vlammen om. De volgende dag smeten de moffen de verkoolde overblijfsels in een kuil dicht bij het huis. Maar de nacht daarop legden onbekende handen de lichamen in kisten, bestelden hen ter aarde en plaatsten kruisen op de graven. Twee dagen later hadden de moffen de kruisen vernield, het stoffelijk overschot uit de kisten gegooid en de graven dichtgeworpen. Geen wonder, dat de Polen zich in 't bijzonder op SS en Gestapo wreken. „De Krakauer en Oberschlesische Zeitung" van 24, 25 en 30 Sept. bevatten doodsberichten van vier politieambtenaren, zoogenaamd gevallen in de strijd tegen „bandieten" en „misdadigers" Maar het zijn deze „misdadigers" die Uw bondgenooten zijn in de strijd voor de vrijheid! Het is in Polen zoo onveilig voor elken Mof, dat per 8 Sept. j.l. in naam van Himmler en Frank alle Duitsche mannen en vrouwen van 16 tot 65 jaar opgeroepen zijn voor politiedienst. Het machtige, zoogenaamd onverslaanbare Moffrika moet dus zelfs Gretchens van 16 jaar met knuppels en revolvers bewapenen om de vesting Europa te verdedigen. Met haar blauwe onschuldsoogen kijken ze den Fuehrer stomverbaasd aan, en vragen: „Hebben onze legers daarom drie jaar geleden Polen verslagen? Hebben we daarom „Sieg Heil" geroepen, tot we er heesch van waren? Waarom hebt ge ons zoo hartstochtelijk laten zingen: „Wir fahren gegen England" als we nu in Polen met knuppels moeten loopen?"

Met de knuppel op de knieën zit de Fuehrer, die geen antwoord weet, in de ruïne van zijn nieuwe orde; en tegen de muren van de moordburcht galmt het antwoord der tyrannenhaters: „Er is slechts één Nieuwe Orde: de Orde van het Verzet!"

A. DEN DOOLAAD.

ONTEMBAAR STALINGRAD. Door A. den Doolaard

GENERAAL CARL VON CLAUSEWITZ, de grondlegger der moderne Duitsche militaire wetenschap, schreef in zijn boek „ Vom Kriege ": „ Indien een land in staat zou zijn al zijn groote en kleine steden te versterken, en ze te verdedigen met de hulp der inwoners en naburige boeren, dan zou een aanvaller tot de nederlaag gedoemd zijn."

Vijf en zeventig jaar nadat de groote Duitsche theoreticus deze woorden schreef, heeft de Sowjetunie het aangedurfd, ze waar te maken. Leningrad en Stalingrad beteekenen meer dan een militaire nederlaag voor de Moffen, wat er ook nog gebeuren moge. Leningrad in '41 en Stalingrad in '42 zijn het opperste symbool van heldhaftige burgerzin. Dit is de eerste maal, dat een regeering het gewaagd heeft, de burgers op te roepen om zichzelf en hun woonsteden in de totale oorlog te werpen. Vaderlandsliefde is een schoon en machtig woord; maar de opperste proef van vaderlandsliefde voor den burger is, of hij bereid is zijn bezit en zijn leven te offeren als soldaat in de legers der vrijheid.

Indien Stalingrad ooit valt, dan is er in de stad geen meter straat over, geschikt voor de paradepas der tyrannen. Hier werden de uitvinders van den totalen oorlog verpletterd door hun eigen methoden; hier werd bewezen, hoe machtig een stad kan zijn, wanneer zij alle krachten van verzet samenbalt. De ziel van Stalingrad laait ten hemel in woeste vlammen, die een onsterfelijk aureool vormen rond haar nu reeds wereld-historisch geworden naam.

Op 23 Augustus werd de staalstad door een massa-aanval voor drie-

kkwart verwoest. Sinsdien is elk huis in de vele tientallen kilometers lange stad, die zich uitstrekt langs de Wolga, een fort geworden, bemand door soldaten en burgers, die met verzengde wimpers en tranende ogen verdervechten voor de vrijheid van hun vaderland, voor de vrijheid van Europa.

De Moffen probeerden van Stalingrad een hel te maken, waarin het leven onmogelijk zou zijn. In Dante's Inferno leven misdadigers; in het Wolga-Inferno leven helden. De grondvesten van de stad beven; de lucht boven de ruïnes is grauw van rook en rossig van vlammen; en of de dagen schoon of duister zijn — de hemel staat voortdurend volgespikkeld met de wolkjes van berstende granaten, omhooggespuwd door het afweergeschut. De rest van de burgerbevolking schuilt in kelders, in holen, in ravijnen. Er zijn vrouwen en kinderen, die hun mannen en vaders niet verlaten willen. Want nog werken sommige fabrieken. De Russische tanks worden gerepareerd, niet ver in het veilige achterland, maar op het slagveld Stalingrad zelf.

Op een dag braken Duitsche tanks dwars door de Russische linies aan de rand der stad, en raasden op de fabrieksbuurt los. Het leger had geen reserves te missen; de arbeiders vroegen er trouwens niet om. De vuisten, die de tanks herstellen, weten ook met stuurwiel en geschut om te gaan. Gelukkig waren er pas opgelapte tanks aanwezig. De arbeiders klauterden er in, en reden den vijand tegemoet. Achter de stalen monsters aan holden de andere arbeiders, met geweer en handgranaat; achter de arbeiders aan liepen de vrouwen, met ladingen munitie. Het kleine fabrieksleger stiet op den vijand vlak voor een steenen brug over een nauw ravijn. Over de brug heen begon het kanonduel van tank tegen tank. De arbeiders schoten op de Moffen, die met tommyguns door de diepte van het ravijn wilden klauteren. Vrouwen en kinderen bouwden barrikaden in de straten, die op de brug uitliepen. Toen de avond viel, kwamen versche Russische troepen de geslonken schare der verdedigers aflossen. De commandant, in het hoofdkwartier, ergens diep onder de grond, knikte tevreden; de stelling was gehouden, door de burgers van Stalingrad.

De lucht in het hoofdkwartier is slecht, zoo slecht, dat sigaretten in deze kelder zelfs niet blijven branden. De officieren zitten met aschgrauwe gezichten achter hun tafels. Meisjes, met oogen, bleek en ingezonken door gebrek aan slaap, dragen telegrammen aan. Elk telegram is een doodsoordeel over Hitler's bliksemoorlog. De Duitsche reserves komen van duizenden kilometers ver; ze stoomen met sneltreinvaart door honderden kilometers Russisch land, dat verleden jaar en dit jaar met dagelijksche happen van 10 en 20 en 30 K.M. tegelijk veroverd werd. Maar nu komen ze aangesneld over een half wereldddeel, om te sterven in de strijd om een bomkrater tusschen twee huizen. Telegrammen melden, dat sinds drie dagen gevochten wordt om de bovenste verdieping van een steenen huis, dat twee straten bestrijkt. Elk telegram is een triomflied met hetzelfde refrein: sinds weken en weken is Stalingrad het stootblok, waarop Hitler's pantserhorde te pletter loopt. De tyrannen van Europa, die hun paradepas hebben doen daveren door de hoofdsteden van negen landen, kruipen met bebloede knieën over de drempels van de Staalstad. En de stad schijnt behekst: divisie na divisie rukt de rookende ruïnes binnen; slechts gewonden strompelen er uit.

De dichte rookgordijnen der verwoesting slierten laag over de bruine Wolga, die kleur begint te krijgen in de vroege morgenschemer. Een veerboot steekt van de oostelijke oever af; het dek is propvol: vrachtauto's met munitie, soldaten van het Roode Leger, pleegzusters. De boot glijdt door het morsige water, dat omhoogspuit in witte fonteinen, wanneer de duikbommenwerpers onzichtbaar omlaaggieren. Aan de overkant ligt de monsterachtige smidse Stalingrad. Wanneer bommen en kanonnen een oogenblik ophouden met hun groot gehamer, klinkt het razend snel gerikketik der machinegeweren. Een regen van vonken spat omhoog: de gele pijlen uit de mondingen der Russische mortieren; de witte signaalpijlen van den vijand. In deze helsche smidse smeden de Russen hun grootste overwinning van dit jaar. En de hamer, die het werktuig der overwinning is, wordt getild door de handen van mannen en de handen van vrouwen.

Vlak bij de loopplank zit een 20-jarige pleegzuster. Ze is al twee keer gewond geweest; ze is een beetje bang. Dadelijk zal ze aan wal springen; en dan, zigzag tusschen de bomkraters door, zal ze de stad binnenloopen, zoekend tusschen de ruïnes naar gewonden en verminkten. Met inspanning van alle kracht moet zij de dooden wegrollen, die dwars over de steunende gewonden liggen. Ze ziet het allemaal voor zich, terwijl de boot op de rookende oever toedrijft; en ze beeft, omdat ze nog zoo jong is.

Een zwartgeblakerde balk botst tegen de boot aan. Op die balk ligt het halfverzengde lijk van een vrouw, met verkoolde vingers, die zich nog aan de splinters vastklemmen; doodsangst en pijn staan in haar doode gezicht gebrand. De dag tevoren hadden de Duitsche duikbommenwerpers een werf aangevallen, juist toen een paar dozijn vrouwen en kinderen aan boord van een vertrekkende veerboot wilden gaan. De Moffen willen niet alleen Moedertje Wolga vermoorden, maar alle Russische moeders.

De kleine pleegzuster beeft niet meer, als ze aan wal springt. Ze weet dat ze vechten moet, samen met de mannen, samen met ons allen, om de nazipest weg te branden van het aangezicht der aarde!

DE NIEUWE GEEST IN DE BRITSCHE KERKEN

door Dr. Hugh Martin

UIT vele landen komt tegenwoordig getuigenis van nieuw leven in de Kerken. Soms in antwoord op de nieuwe eischen, die de oorlogstoestand stelt, somtijds onder den onmiddellijken druk van vervolging, gaat er overal nieuwe leiding van de Kerken uit. Hier wil ik alleen over Groot-Brittannië spreken. In een vroegere bijdrage voor den „Wervelwind " heb ik de merkwaardige beweging tot toenadering en nauwere samenwerking tusschen de Britsche kerken besproken. Het verheugt mij, thans nieuwe vordering te kunnen melden. Drie gebeurtenissen zijn kort na elkaar, doch geenszins onafhankelijk van elkaar, gekomen.

De Aartsbisschop van Canterbury, Dr. W. Temple, sprekend op een Londensche massavergadering.

Op 23 en 24 September j.l. is door samensmelting van drie bestaande lichamen een BRITSCHE RAAD der KERKEN tot stand gekomen. Dit is een officieel orgaan, waarin alle Protestantsche Kerken vertegenwoordigd zijn, met het doel, gezamenlijk plannen voor de toekomst uit te werken en te verwezenlijken. De Aartsbisschop van Canterbury werd tot Voorzitter verkozen en vertegenwoordigers van de Schotsche Kerk en van de Methodisten Kerk als onder-voorzitters. De conferentie duurde twee dagen. In dien tijd hebben de vooraanstaande leiders verschillende bijzonderheden besproken. De voornaamste zijn wel: het bevorderen van internationale vriendschap, het probleem van Christelijke eenheid, evangelie en jeugd en — bovenal — de sociale verantwoordelijkheid van de Kerk. Ook de toestand van de Kerken op het vasteland van Europa werd uitvoerig besproken.

In de door twee bomtreffers geschonden St. Paul's Kathedraal werd een indrukwekkende openingsdienst gehouden, welke tot een gemeenschappelijk getuigenis werd van de meest uiteenloopende Protestantsche geloofsrichtingen. Aan het nauwe verband met den Wereldraad der Kerken herinnerde de aanwezigheid van de Dienaren des Woords van alle buitenlandsche Protestantsche Kerken in Londen.

Twee dagen later nam de Aartsbisschop van Canterbury wederom de leiding in een belangrijke ontwikkeling van het Kerkelijk leven in Engeland, met de monsterbijeenkomst in de Albert Hall, op 26 September j.l., die in het geheele land sterk de aandacht heeft getrokken en tallooze besprekingen in de pers heeft uitgelokt. De zaal kan ongeveer zesduizend menschen bevatten. Meer dan veertigduizend hadden kaarten aangevraagd.

Er werden drie groote redevoeringen gehouden. De Aartsbisschop van Canterbury die uitdrukkelijk voor de Kerk het recht en den plicht opeischte om zich uit te spreken over de principes, die de organisatie van ons maatschappelijk leven behooren te beheersen, sprak zich in het bijzonder uit over het probleem van kapitaalbezit en van grondbezit. De Aartsbisschop van York vertelde van zijn ervaringen als predikant en als bisschop, die hem gedwongen hadden, de problemen van werkloosheid en behuizing van onvermogenden onder de oogen te zien.

Maar in vele opzichten was misschien nog belangrijker het felle Christelijke getuigenis dat uitgesproken werd door Sir Stafford Cripps, lid van het Britsche Kabinet en leider van het Lagerhuis. Uit zijn toespraak willen wij het volgende aanhalen: " Het behoort niet tot de taak van de Kerk om als een georganiseerd lichaam in de rijen van de politieke partijen te treden. Het is echter wel de taak van de Kerk om de moreele kracht en de stuwkracht voor sociale en economische hervormingen te verschaffen. In ons politieke leven hebben wij heden ten dage meer dan ooit tevoren moedige Christenen noodig. Christelijke opvattingen moeten de publieke opinie zoo zeer doordringen, dat geen enkele regeering in strijd daarmee zal kunnen handelen. En deze opvattingen moeten betrekking hebben op de maatschappelijke en economische problemen van het *heden*. Het moeten geen vage en idealistische algemeenheden zijn die niets te maken hebben met de huidige samenstelling van onze maatschappij, of met de brandende problemen die ons volk thans kwellen . . . "

„ In de eerste plaats verwerpen wij als Christenen volstrekt en ten eenen male de nationaal-socialistische materialistische opvatting van de samenleving, het recht om met bruut geweld te gebieden, het omzetten van de menschelijke individu — naar Gods evenbeeld geschapen — in niets meer dan een van de vele millioenen raderen in een productie-machine van een opperste stoffelijke doeltreffendheid, en de grenzenlooze vervolging en

onderdrukking van het geheel door een klas of ras, die zichzelf als uitverkoren beschouwt.

Hiertegenover stellen wij den eerbied voor het menschelijk leven en het recht van alle menschen — wat ook hun klasse, geloof of huidskleur moge zijn — om gelijkelijk bij te dragen tot de ordening van hun en van onze beschaving. Deze opvattingen leiden wij af van de grondslagen der Christelijke leerstellingen omtrent de broederschap van alle volkeren. Tezelfdertijd zijn wij er ons echter ten volle van bewust, hoe zwaar de taak is om het kwaad te vernietigen en ruim baan te maken voor de krachten van het goede; een taak, die niet voltooid zal zijn met de vernietiging van het nazisme en zijn wreede machten.

Waarlijk, de roep om Christelijke zelfopoffering zal waarschijnlijk sterker en zeker niet minder zijn, als deze oorlog tot het verleden behoort. Wij zullen dan ons zelf moeten wijden aan de instelling van sociale rechtvaardigheid, met dezelfde inspanning van alle krachten en met dezelfde bezieling, waarmede wij ons thans wijden aan het winnen van den oorlog. Geen rust zal ons gegund zijn, totdat wij ook den vrede gewonnen hebben; en ik waarschuw U thans reeds: het streven naar sociale rechtvaarigheid zal langdurig en moeizaam zijn.

Verder verklaren wij ons voor een democratische wijze van leven, omdat wij slechts dan de Christelijke Broederschap in ons nationale leven kunnen verwezenlijken. Het begrip dictatuur is volkomen in strijd met de gelijkwaardigheid van alle menschen, zonder welke geen Broederschap mogelijk is. Daarenboven kunnen wij ook geen menschelijk wezen erkennen als opperste gezag of als gerechtigd om het levenslot van anderen te beheeren of te regelen, om het even of dit op het staatkundig, sociaal of economisch levensgebied van ons leven is . . .''

„Het zal goed zijn, als onze Christelijke doelstellingen te aanvaarden: de lijst van de vijf simpele verlangens van het volk van Amerika, zooals zij door President Roosevelt zijn uitgedrukt:

1. Gelijke kansen voor allen, zoowel voor dej eugd als voor ouderen.
2. Een positie voor elkeen die kan werken.
3. Bestaanszekerheid voor hen die niet werken kunnen.
4. Weg met de bevoorrechting van de weinigen.
5. Bescherming der burgerrechten voor allen.

Ongetwijfeld zal niemand van ons willen ontkennen, dat deze vijf verlangens op elementaire beginselen van Christelijke rechtvaardigheid zijn gebaseerd. Met vreugde verbind ik mijzelf om, zonder ophouden voor dit minimum van sociale rechtvaardigheid mijn beste krachten in te spannen. Ik wil U verzoeken het zelfde te doen.''

•

De derde belangrijke bebeurtenis is de vorming van een RAAD van CHRISTENEN en JODEN. De navolgende verklaring is op 1 October bekend gemaakt door den Aartsbisschop van Canterbury, den Moderator van de Algemeene Vergadering van de Kerk van Schotland, den Moderator van den Raad der Vereenigde Vrije Kerken en den Opperrabijn van de Vereenigde Hebreeuwsche Kerkgenootschappen van het Britsche Rijk: „Het huidige Duitsche bewind heeft met volharding getracht om de traditioneele godsdienstige en geestelijke waarden van de menschheid, waarin het zijn meest gevaarlijke vijanden onderkent, te ondermijnen en te vernietigen. In het verloop van dezen oorlog hebben wij een gestadige toeneming van deze pogingen kunnen zien en de Duitsche veroveringen hebben een enorme uitbreiding gegeven aan het gebied, waarin deze politiek meedoogen[illegible] kan worden toegepast.

Bij hun poging om in elke gemeenschap verdeeldheid te scheppen, hebben de Nazis steeds het anti-semitisme op den voorgrond gebracht, hetwelk zoowel met de moreele grondslagen van het Christendom als van het Jodendom volkomen in strijd is. Wij moeten de gevolgen van het gestadig voortschrijden van dit kwaad overal in de wereld onder de oogen zien. Het is niet slechts een bedreiging voor de eenheid van elke gemeenschap waarin het wortel schiet, maar het is tevens de volkomen ontkenning van alle waarden, waarop, naar onze overtuiging, een nieuwe en betere wereld moet worden opgebouwd.

Onder deze omstandigheden zijn wij het er over eens, dat het in het algemeen belang zal zijn om in dit land een Raad van Christenen en Joden te vormen, welke in dezen strijd van den steun van alle mannen en vrouwen van goeden wille verzekerd kan zijn. Zulk een Raad is thans gevormd en als gezamenlijk Presidium van dezen Raad stemt het ons dankbaar, hoe onmiddellijk en krachtig de reactie hierop is geweest.

De doelstellingen van den Raad zijn:

a. Onverdraagzaamheid van kerken en rassen te bestrijden.
b. Onderling begrip en goeden wil tusschen Christenen en Joden overal in de samenleving te bevorderen, in het bijzonder in verband met problemen waarvoor de oorlogstoestand ons stelt.
c. Kameraadschap tusschen Christelijke en Joodsche jeugdorganisaties op opvoedkundig en cultureel gebied te bevorderen.
d. Samenwerking tusschen Christenen en Joden te bevorderen bij het bestudeeren van den wederopbouw na dezen oorlog.

•

Zijne Eminentie Kardinaal Hinsley, de Roomsch-Katholieke Aartsbisschop van Westminster, onderschrijft deze veroordeeling van het anti-semitisme en is, kort nadat deze verklaring was opgesteld, tot het Presidium van dezen Raad toegetreden als een teeken van protest tegen elke vervolging van het Joodsche volk

PIETER BLOK, hoofdwerktuigkundige van het K.L.M. grondpersoneel is door de Britsche Regeering gedecoreerd met de „Medal of the British Empire'' als erkenning van het uitstekende werk door hem en zijn personeel verricht voor het passagiers- en post-transport in oorlogstijd.

• • •

Mej. Mr. Theodora Meyers is benoemd tot Handelscommissaris van Nederlandsch-Indië te New York. Dit is de eerste maal dat een vrouw op een dergelijken post wordt benoemd.

• • •

Uit Pretoria wordt het overlijden gemeld van R.F. van der Ley, een der veteranen van het Nederlandsch onderwijs in den Oranje Vrijstaat. Ruim 70 jaar oud was hij nog inspecteur bij den Beschermingsdienst tegen luchtaanvallen in Pretoria. Een strijdbaar en goed Nederlander ging met hem heen.

• • •

De Nederlandsche Vereeniging „Pro Patria'' te Londen, die zich ten doel stelt op alle wijzen onze nationale zaak te bevorderen, verheugt zich in een grooten bloei. Met ingang van September is men een eigen blad voor de leden gaan uitgeven, dat eveneens „Pro Patria'' heet. Uit het eerste nummer blijkt, dat ook de afdeelingen in Manchester en Blackburn zich ter dege roeren.

• • •

De heer M.E.L. Ricard, 13 jaren lang Fransch koopman te Batavia, was sinds 1940 als propagandist voor De Gaulle in Nederlandsch-Indië werkzaam. Thans is hij ontvlucht en via Australië op het Vrije Fransche eiland Nieuw-Caledonië aangekomen, waar duizenden Javaansche emigranten wonen. Van daaruit leidt hij—in opdracht van De Gaulle — de Vrije Fransche propaganda in den Stillen Oceaan, waaronder geregelde radio-uitzendingen vallen in Fransch, Engelsch, Spaansch, Nederlandsch en Maleisch.

VAN VERRE VRIENDEN

Martha Albrand, een Nederlandsche refugiée in Amerika, heeft een roman geschreven, die het leven in Amsterdam na de invasie beschrijft. De titel is „No Surrender!'' („Geen Overgave!'') en het geheel is geïnspireerd op de toespraak van Koningin Wilhelmina tot het Amerikaansche Congres.

• • •

De Amboneesche sergeant le klasse Julius Taliya is benoemd tot Ridder der 4e klasse in de Militaire Willemsorde.

Hij heeft op 30 Juli 1942 de verdediging van Saumlaki tegen de Japanners zelfstandig geleid met een detachement van 13 man en den vijand zware verliezen toegebracht.

Daarna is hij met zijn mannen en eenige ambtenaren per zeilboot naar Australië overgestoken.

• • •

In Baltimore is op 19 September een groote Vincent van Gogh-tentoonstelling, ten bate van het Koningin Wilhelminafonds, met een rede van Prof. Barnouw geopend.

• • •

Op 8 October werd te New York in de Duveen Galleries een schilderijen-tentoonstelling van Hollandsche meesters geopend, waar voor een waarde van acht millioen gulden bijeengebracht is. Mevrouw Roosevelt en Prinses Juliana traden als beschermvrouwen op. Prins Bernhard was aanwezig en onze Ambassadeur Dr. Loudon, zoowel als Dr. Hendrik van Loon, voerden bij deze opening het woord.

De Koning van Engeland heeft een „Huiselijk Tafereel,'' van Jan Steen in bruikleen afgestaan, dat tevoren nog nooit het kasteel Windsor had verlaten en nu veilig in Amerika is aangekomen.

Nog zes andere Nederlandsche kunsttentoonstellingen worden in het komende halfjaar in de Vereenigde Staten gehouden.

• • •

Het Centrum van Nederlandsche Studie, gevestigd in de bibliotheek van het Amerikaansche Congres te Washington, is op 16 September geopend met een lezing van Edeleer van der Plas over het huidige Nederlandsch Indië.

• • •

De eerste der Nederlandsche vliegers, thans in Amerika, die met een Amerikaansch meisje is getrouwd is luitenant Van Erkel, die vroeger in Groningen studeerde, en als bombardementsvlieger den geheelen strijd in Indië meemaakte en thans instructeur bij onze vliegschool in Jackson is.

Hij trouwde daar op 14 September met Mej. Inazella Pierce, die tot een vooraanstaande familie in Mississippi behoort.

• • •

De bekende Amerikaansche liederen-componist J. MacHugh heeft een lied „ter eere van de heldhaftige Hollanders'' geschreven. Het heet „De tulpen zullen weer bloeien'' en het werd op 27 September voor het eerst ten gehoore gebracht in Los Angeles op een bijeenkomst ten bate van het Koningin Wilhelminafonds.

• • •

De Poolsche Regeering heeft haar hoogste militaire onderscheiding „Virtuti Militari'' toegekend aan Vice-Admoiraal Helfrich, en—posthuum — aan Schout bij Nacht Doorman, den held van de Javazee, en aan Generaal-Majoor L. H. van Oyen.

I.

MINISTERIEELE BENOEMINGEN:

BIJ K.B. van 15 September 1942 is benoemd tot Minister van Oorlog: Jhr. Ir. O.C.A. van Lidth de Jeude, terwijl de Minister van Binnenlandsche zaken H. van Boeyen ontheven is van het tijdelijk beheer van het Departement van Oorlog.

Hiermede heeft Oorlog dus weer een eigen Minister in den persoon van den krachtigen oud-minister van Waterstaat, die in Londen reeds zeer belangrijke diensten bewezen heeft als leider van het Nederlandsche Roode Kruis. Bij K.B. van 15 September 1942 is benoemd tot Minister van Financien: Ir. J. van den Broek, terwijl de Minister van Waterstaat, Ir. J. W. Albarda ontheven is van het tijdelijk beheer van het Departement van Financien. Ook Financien heeft dus weer een eigen Minister gekregen. Ir. van den Broek, die zijn sporen verdiend heeft als hoofd van het Inkoop bureau der Nederlandsche Regeering in de Vereenigde Staten, doch die kort geleden een operatie heeft ondergaan, zal zijn ambt aanvaarden, zoo spoedig als hij daartoe in de gelegenheid is.

JE MAINTIENDRAI

II.

DE NEDERLANDSCHE MISSIE VOOR ECONOMISCHE-, FINANCIEELE- EN SCHEEPVAART-AANGELEGENHEDEN IN DE VEREENIGDE STATEN.

MR. M. P. L. STEENBERGHE zal optreden als Algemeen Voorzitter en tevens als Voorzitter van de Nederlandsche afdeeling, die verder bestaat uit de heeren: Kleyn Molecamp, onder-voorzitter, F. C. Aronstein, L. A. H. Peters, Dr. A. H. Philipse, Dr. Aug. Philips, Kapitein C. Brouwer (Kon. Ned. Marine) en D. M. de Smit. Als voorzitter van de Ned. Indische afdeeling treedt op Mr. G. H. C. Hart. Leden zijn: de heeren E. C. Zimmerman, Ir. P. H. W. Sitsen, Dr. P. Honig, Raden Loekman Djajadiningrat en Dr. A. Smith.

Onder de te verzorgen scheepvaartbelangen valt ook de sociale zorg voor den zeeman. Onder de Indische belangen valt de zorg voor alle Nederlandsche onderdanen uit Indië, tijdelijk in de Vereenigde Staten verblijvend.

Behalve de gewone opdracht zal de missie ook alle na-oorlogsche vraagstukken in verband met haar werk in studie nemen.

De missie is gevestigd in Belmont Street 1620, N. W. Washington.

III.

INSTELLING PENSIOENCOMMISSIE VOOR DE SCHEEPVAART

MINISTER Kerstens heeft op 12 October de commissie geïnstalleerd, die benoemd was bij K.B. van 1 October om de nieuwe wachtgeld - en pensioenregelingen voor zeevarenden uit te werken, welke het gevolg zijn van het „Vaarplichtbesluit 1942.'' De minister wees er op, dat het werk van deze commissie tevens zal voorbereiden: de sociale verzorging der Nederlandsche zeevarenden na den oorlog. Voorzitter is de heer A. B. Speekenbrink. Leden: A. W. baron Mackay, N. S. Blom, J. A. Marx, P. Dijkstra, Ph. S. van Ommeren, J. H. Oldenbroek en J. P. F. Mentink. Secretaris: de heer H. A. Keuls.

Het Geallieerde Offensief Wordt Geopend!

Het Achtste Leger heeft in 17 dagen tijd 40.000 gevangenen gemaakt, 1.000 kanonnen en 400 tanks veroverd, en meer dan 600 vliegtuigen van de As vernietigd. Ondertusschen zijn groote Amerikaansche troepenafdeelingen in Marokko en Algiers geland.

Binnenkort hoopt De Wervelwind *U een speciaal supplement te doen toekomen, met een geillustreerde beschrijving van deze nieuwe offensieve phase, welke een eerste noodzakelijke stap vormt voor Uw bevrijding.*

LEZEN EN DOORGEVEN! H.23